

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ : MBA

Εσωτερικός έλεγχος και δημιουργική λογιστική: μια μη συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση

Η εργασία (Thesis) υποβάλλεται για τη μερική κάλυψη των απαιτήσεων για την
απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

Λιούσα Στέλλα

A.M. : 396

Επιβλέπων Καθηγητής :

Δρ. Παζάρσκης Μιχαήλ, Αναπληρωτής Καθηγητής

Μάρτιος, 2023

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης. Αναλαμβάνω την προσωπική και ατομική ευθύνη ότι σε περίπτωση αποτυχίας στην υλοποίηση των ανωτέρω δηλωθέντων στοιχείων, είμαι υπόλογος έναντι λογοκλοπής, γεγονός που σημαίνει αποτυχία στην Διπλωματική μου Εργασία και κατά συνέπεια αποτυχία απόκτησης του Μεταπτυχιακού Τίτλου των Μεταπτυχιακών Σπουδών, πέραν των λοιπών συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων. Δηλώνω, συνεπώς, ότι αυτή η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία προετοιμάσθηκε και ολοκληρώθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ότι, αναλαμβάνω πλήρως όλες τις συνέπειες του νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής άλλης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όνομα & Επώνυμο Συγγραφέα (Με Κεφαλαία) :

____ΛΙΟΥΣΑ ΣΤΕΛΛΑ_____

Υπογραφή (Ολογράφως, χωρίς μονογραφή) :

Ημερομηνία (Ημέρα - Μήνας - Έτος) :

Πίνακας περιεχομένων

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης.....	2
Πίνακας περιεχομένων	3
Περίληψη	4
Abstract.....	5
Ευχαριστίες.....	6
1 Εισαγωγή.....	7
1.1 Αντικείμενο εργασίας	7
1.2 Μεθοδολογική προσέγγιση	8
1.3 Δομή της εργασίας	8
2 Εσωτερικός έλεγχος και δημιουργική λογιστική	10
2.1 Βασικά σημεία.....	10
2.2 Ορισμός	10
2.2.1 Εσωτερικός Έλεγχος.....	10
2.2.2 Δημιουργική Λογιστική	11
2.3 Κύρια χαρακτηριστικά	12
2.4 Μέθοδοι εντοπισμού και καταπολέμησης απάτης	20
2.4.1 Ο ρόλος του ελεγκτή	20
2.4.2 Ο ρόλος της διεύθυνσης.....	26
2.5 Οφέλη εσωτερικού ελέγχου και αποτελέσματα	29
3 Μεθοδολογία.....	35
3.1 Σκοπός έρευνας.....	35
3.2 Ερευνητική μέθοδος.....	35
3.3 Συλλογή και ανάλυση δεδομένων	35
3.4 Ηθικά θέματα.....	36
4 Αποτελέσματα έρευνας.....	37
4.1 Ο εσωτερικός έλεγχος ως εργαλείο αντιμετώπισης της απάτης	37
4.2 Η δημιουργική λογιστική ως εργαλείο λήψης αποφάσεων	41
Συμπεράσματα	47
Βιβλιογραφία	48

Περίληψη

Έχοντας ως στόχο την διερεύνηση του θέματος για την χρήση του εσωτερικού ελέγχου και της δημιουργικής λογιστικής ως εργαλεία λήψης διοικητικών αποφάσεων και αντιμετώπισης της απάτης, στην παρούσα εργασία γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, προκειμένου να υποστηρίξουμε τις θέσεις μας. Η ανάλυση αρχίζει με την ανάλυση των ορισμών και της έννοιας του εσωτερικού ελέγχου και της δημιουργικής λογιστικής, καθώς και τα κύρια χαρακτηριστικά αυτών. Στη συνέχεια, γίνεται μια ανάλυση όσον αφορά τα κύρια χαρακτηριστικά τους και βασικές πληροφορίες που έχει να προσφέρει η υπάρχουσα έρευνα. Επιπλέον, αναλύονται ο ρόλος του ελεγκτή, ο ρόλος της διοίκησης και, ύστερα, τα οφέλη που προκύπτουν σε έναν οργανισμό από την χρήση μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου. Όπως έδειξε η ανάλυση των βιβλιογραφικών πηγών, η χρήση του εσωτερικού ελέγχου για την αντιμετώπιση της απάτης είναι ο καλύτερος δυνατός τρόπος για την επίτευξη του σκοπού αυτού, με την εποχή μας πλέον να προσφέρει περισσότερο αυτοματοποιημένες διαδικασίες ελέγχου. Επιπλέον, η έρευνα αυτή ανέδειξε και τα οφέλη που προσδίδει η χρήση αυτών για την λήψη αποφάσεων σε οργανισμούς κάθε είδους και μεγέθους βρίθουν για την οικονομική ευημερία και μακροβιότητα των οντοτήτων. Η μέθοδος που ακολουθείται είναι αυτή της ποιοτικής ανάλυσης δευτερογενών δεδομένων, από πληροφορίες που προκύπτουν από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας, με κύρια πηγή να αποτελούν επιστημονικά άρθρα και δημοσιεύματα στο διαδίκτυο.

Λέξεις - Κλειδιά : Εσωτερικός Έλεγχος, Συστήματα Ελέγχου, Δημιουργική Λογιστική, Αντιμετώπιση Απάτης, Εταιρική Διακυβέρνηση

Abstract

Aiming to investigate the issue of the use of internal control and creative accounting as tools for making administrative decisions and dealing with fraud, in this paper a bibliographic review of the existing literature is made, in order to support our positions. The analysis begins with the analysis of the definitions and meaning of internal control and creative accounting, as well as their main characteristics. Then, an analysis is made regarding their main characteristics and basic information that the existing research has to offer. In addition, the roles of the auditor, the role of management and, subsequently, the benefits that arise in an organization from the use of internal control mechanisms are analyzed. As the analysis of the literature sources showed, the use of internal control to deal with fraud is the best possible way to achieve this goal, with our era now offering more automated control processes. In addition, this research highlighted the benefits of using these for decision-making in organizations of all types and sizes for the financial well-being and longevity of the entities. The method followed is that of the qualitative analysis of secondary data, from information resulting from the review of the literature, with the main source being scientific articles and publications on the internet.

Keywords: Internal Audit, Audit Systems, Creative Accountancy, Fraud Prevention, Corporate Governance

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου για τη συνεχή καθοδήγηση και υποστήριξή του.

1 Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο εργασίας

Η βιβλιογραφία βρίθει μελετών που εξετάζουν τους καθοριστικούς παράγοντες της υιοθέτησης από εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές των εργαλείων και τεχνικών ελέγχου με τη βοήθεια υπολογιστή (CAAT - Computer-Assisted Audit Tools), συχνά αγνοώντας τις πρακτικές τους επιπτώσεις στην ποιότητα του ελέγχου και την οργανωτική απόδοση. Η μελέτη της βιβλιογραφίας παρέχει νέα στοιχεία σχετικά με τον τύπο των CAAT που χρησιμοποιούνται από τους εσωτερικούς ελεγκτές, ελέγχει την επίδραση της υιοθέτησής τους στην εταιρική βιωσιμότητα και διερευνά τη μετριαστική επίδραση των οργανωτικών χαρακτηριστικών. Τα αποτελέσματα της μελέτης των Samagaio & Diogo (2022) μας δείχνουν ότι υπάρχει ισχυρή και θετική επίδραση της χρήσης CAAT από εσωτερικούς ελεγκτές στον εντοπισμό απάτης στην επιχειρηματική διαδικασία αγοράς προς πληρωμή και ότι η ένταση αυτής της σχέσης δεν επηρεάζεται από το είδος και το μέγεθος της οντότητας. Αυτή η μελέτη συμπληρώνει προηγούμενη έρευνα και παρέχει υποστήριξη στις αποφάσεις των επαγγελματιών που μπορούν να ενισχύσουν τη χρήση των CAAT στον εσωτερικό έλεγχο για να κάνουν τους οργανισμούς πιο βιώσιμους (Samagaio & Diogo, 2022).

Τα λογιστικά λάθη είναι ακριβά για εταιρείες που πρέπει να αλλάξουν ήδη δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και έχουν αντίκτυπο στη φήμη της εταιρείας και στην τιμή της μετοχής. Οι περισσότεροι συγγραφείς επικεντρώνονται στην πρόβλεψη λογιστικών απατών και οι οικονομικές επαναδιατυπώσεις παραμένουν στο υπόβαθρο της έρευνας. Τα αναπτυγμένα μοντέλα που χρησιμοποιούνται ευρέως στην εποχή μας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ευρέως τόσο από εσωτερικούς όσο και από εξωτερικούς χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίοι θα ήθελαν να προσδιορίσουν εάν οι οικονομικές καταστάσεις της αναλυόμενης εταιρείας περιλαμβάνουν λογιστικά σφάλματα ή όχι, χάρη στα εύκολα ερμηνεύσιμα αποτελέσματα σε μορφή εξίσωσης (Parík & Paríková, 2020).

Οι πιέσεις που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και οι προκλήσεις που πρέπει να είναι πρόθυμοι να αποδεχθούν προκειμένου να διατηρήσουν την εμπιστοσύνη και την ακεραιότητα, αποτελούν πεδίο ενδιαφέροντος της βιβλιογραφίας. Ένα ευρύ φάσμα ερμηνειών έχει δοθεί από διάφορες ομάδες ανθρώπων σχετικά με την κατανόηση της φράσης «αληθινό και δίκαιο». Αυτό έχει δημιουργήσει μεγάλη σύγχυση ως προς την ερμηνεία των εκθέσεων ελέγχου και έχει αποδειχθεί από

την πτώση πολλών πολυεθνικών και των πρωτοπόρων του ελέγχου. Εδώ δηλώνεται μια από τις αιτίες της ελεγκτικής απάτης και φαίνεται, επίσης, ότι καθώς οι ελεγκτές αντιμετωπίζουν μια τεράστια πρόκληση καθώς εισέρχονται στον εικοστό πρώτο αιώνα, θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να αλλάξουν τη στάση τους απέναντι στους πελάτες τους. Ο επαγγελματισμός θα πρέπει να είναι στο προσκήνιο και μια αναθεώρηση της έννοιας του «αληθινού και δίκαιου» θα μπορούσε πιθανώς να είναι η λύση για την εναρμόνιση της οικονομίας (Jayalakshmy et al., 2005).

Η ανεξαρτησία και η αντικειμενικότητα είναι βασικές αρχές που υποτίθεται ότι αποτελούν τη βάση των κρίσεων των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τον κίνδυνο απάτης. Ωστόσο, ένα σημαντικό σύνολο αποδεικτικών στοιχείων υποδηλώνει ότι η φυσική ελκυστικότητα των υπόπτων μπορεί να επηρεάσει τις κρίσεις των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τον κίνδυνο απάτης. Σύμφωνα με την έρευνα των Eulerich et al. (2018), η ελκυστικότητα διαμόρφωσε τις κρίσεις των αφελών ατόμων σχετικά με τον κίνδυνο απάτης, ενώ οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν έδειξαν καμία ένδειξη για προκαταλήψεις που σχετίζονται με την εμφάνιση. Τα ευρήματά υποδεικνύουν ότι η εμπειρία και τα κίνητρα των εσωτερικών ελεγκτών μπορεί να τους ανοσοποιήσουν στο φαινόμενο στερεοτύπου φυσικής ελκυστικότητας και το φαινόμενο του φωτοστέφανου της ελκυστικότητας (Eulerich et al., 2018).

1.2 Μεθοδολογική προσέγγιση

Η όλη έρευνα ακολουθεί τη μέθοδο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, χρησιμοποιώντας ως βασικές πηγές επιστημονικά βιβλία, περιοδικά και άλλα έργα της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας που είναι άμεσα διαθέσιμα σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή. Αυτό το στοιχείο της διατριβής εστιάζει στις ιστορικές πληροφορίες που έχουν αποκαλυφθεί μέσω της χρήσης εσωτερικού ελέγχου, καθώς και στη γνώση για την παγκόσμια αγορά, μέσω περιπτώσεων που δείχνουν την έκταση χρήσης και τα αποτελέσματα.

1.3 Δομή της εργασίας

Οι ορισμοί, μια πλήρης ιστορική ανάλυση του θέματος και γεγονότα από τη βιβλιογραφία που σχετίζονται με επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διεθνή κλίμακα καλύπτονται όλα στο δεύτερο κεφάλαιο του δοκιμίου. Το τρίτο κεφάλαιο του δοκιμίου, το οποίο πραγματεύεται την τεχνική της έρευνας, εξηγεί στον αναγνώστη τα βήματα που έγιναν για τη διεξαγωγή της έρευνας και την ανάλυση των ευρημάτων.

Παρέχονται τα συνολικά ευρήματα της μελέτης, εξετάζονται τα ερευνητικά ερωτήματα και τα συμπεράσματα της μελέτης καταλήγουν στο τέταρτο κεφάλαιο.

2 Εσωτερικός έλεγχος και δημιουργική λογιστική

2.1 Βασικά σημεία

Βασικά σημεία που πραγματεύονται κυρίως στο κεφάλαιο αυτό της διατριβής αφορούν κυρίως ορισμούς και εννοιολογικά πλαίσια του εσωτερικού ελέγχου και της δημιουργικής λογιστικής, προκειμένου ο αναγνώστης να αποκτήσει μια ολιστική εικόνα για το υπό έρευνα θέμα. Έπειτα, αναλύονται τα κύρια χαρακτηριστικά των δύο εννοιών και η σχετική βιβλιογραφία που περιέχει τις απαραίτητες πληροφορίες και τα δεδομένα. Στη συνέχεια, γίνεται μια ανάλυση για τον ρόλο που κατέχουν ξεχωριστά ο εσωτερικός έλεγχος και η διοίκηση, καταλήγοντας στα οφέλη που προκύπτουν από την καταπολέμηση απάτης.

2.2 Ορισμός

2.2.1 Εσωτερικός Έλεγχος

Ο Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit - IA), όπως ορίζεται στο Διεθνές Πλαίσιο Επαγγελματικών Πρακτικών (International Professional Practices Framework - IPPF) της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit Unit - IIA), είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική δραστηριότητα διασφάλισης και παροχής συμβουλών που αποσκοπεί στην παροχή αξίας και στην ενίσχυση των λειτουργιών ενός οργανισμού. Βοηθά μια εταιρεία να επιτύχει τους στόχους της εφαρμόζοντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης (Ennagad & Aboudrar, 2022). Από αυτόν τον ορισμό, μπορεί να φανεί ότι η αποστολή του εσωτερικού ελέγχου είναι:

- Να προσθέτει αξία: Η παρουσία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου σε μια εταιρεία επιτρέπει τη βελτιστοποίηση του προφίλ και την επιλογή καλύτερης αποδοτικότητας και αύξησης της απόδοσης.
- Να είναι αντικειμενικός και ανεξάρτητος: Ο εσωτερικός ελεγκτής αναλαμβάνει την ευθύνη με τον ανώτερό του/της με αμερόληπτο τρόπο. Από την άλλη πλευρά, ο εσωτερικός ελεγκτής δεν επιτρέπει την υποταγή της κρίσης του από άλλους, προκειμένου να διασφαλίσει την ποιότητα της εργασίας του.

- Να διασφαλίσει τον έλεγχο των λειτουργιών: Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να διασφαλίζει ότι οι λειτουργίες του οργανισμού ελέγχονται καλά και ότι οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει αντιμετωπίζονται κατάλληλα.
- Να βοηθήσει τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του: Η αποστολή του εσωτερικού ελέγχου είναι να εντοπίσει τις κύριες αδυναμίες στη διαχείριση κινδύνου, την εταιρική διακυβέρνηση και τον έλεγχο, να εντοπίσει τις αιτίες, να μετρήσει και να αξιολογήσει τις συνέπειες, εκδίδει συστάσεις και αξιολογήσεις και να πείσει τη διοίκηση να ενεργήσει, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της ελεγχόμενης οντότητας.
- Να παράσχει συμβουλές: Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή δεν είναι μόνο να πιστοποιεί τις οικονομικές καταστάσεις, αλλά και να παρέχει εμπειρογνωμοσύνη και να βοηθά στην ανάλυση δυσλειτουργιών και στην επίλυση προβλημάτων. Ως εκ τούτου, αυτός ο επίσημος ορισμός δείχνει ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια καινοτόμος δραστηριότητα με προστιθέμενη αξία. Κύρια αποστολή είναι να παρέχει στα μέλη του οργανισμού μια σαφή εικόνα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και των κινδύνων και να τα βοηθά να ασκούν αποτελεσματικά τις ευθύνες τους, παρέχοντας συστάσεις, αξιολογήσεις, αναλύσεις και συμβουλές (Ennagad & Aboudrar, 2022).

2.2.2 Δημιουργική Λογιστική

Το 1986, στο βιβλίο του *Creative Accounting*, ο Griffiths, ένας από τους πρώτους που αναγνώρισαν ένα κοινό πρόβλημα δημιουργικής λογιστικής, το συνέκρινε με έναν δούρειο ίππο. Ανέφερε ότι «κάθε εταιρεία στη χώρα ταλαιπωρεί τον καθηγητή της. Κάθε σύνολο δημοσιευμένων λογαριασμών βασίζεται σε βιβλία που έχουν μαγειρευτεί απαλά ή εντελώς ψημένα» (Griffiths, 1986). Αυτό το εύγλωττο απόφθεγμα καθιστά ευκολότερο να κατανοήσουμε τι σημαίνει η έκφραση «μαγειρεύω τα βιβλία». Δεδομένου ότι ο Griffiths ήταν ένας από τους πρώτους που έγραψε για τη δημιουργική λογιστική, σε μεταγενέστερα έργα άλλων συγγραφέων, οι όροι «δημιουργική λογιστική», «μαγειρεύοντας τα βιβλία» και «ψήσιμο/μαγειρική βιβλίων» χρησιμοποιήθηκαν συνώνυμα για λογιστικούς χειρισμούς που στοχεύουν να επηρεάσουν το κέρδος (Bachtijeva & Tamulevičienė, 2022).

Το 1988, ο Jameson, ένας επαγγελματίας λογιστής, δήλωσε στο *Practical Guide to Creative Accounting* ότι η δημιουργική λογιστική είναι η ευελιξία της λογιστικής διαδικασίας που παρέχει ευκαιρίες για χειραγώγηση, εξαπάτηση και παραποίηση πληροφοριών (Jameson, 1988). Το 1992, ο επενδυτικός αναλυτής Smith έγραψε στο βιβλίο του *Accounting for Growth* ότι η αύξηση των κερδών στη δεκαετία του 1980 επηρεάστηκε περισσότερο από τη χρήση λογιστικών τεχνικών παρά από την οικονομική ανάπτυξη. Έτσι, οι πρώτοι επαγγελματίες που έγραψαν για το θέμα της δημιουργικής λογιστικής τόνισαν επίσης ορισμένες λογιστικές επιλογές που επηρεάζουν το περιθώριο κέρδους (Bachtijeva & Tamulevičienė, 2022).

2.3 Κύρια χαρακτηριστικά

Μετά από αυστηρότερες απαιτήσεις συμμόρφωσης, ατελείωτα εταιρικά σκάνδαλα και αυξανόμενες προσπάθειες απαλλαγής από την ευθύνη της εταιρικής διοίκησης, ο εσωτερικός έλεγχος έχει μετατραπεί σε «τεχνική για όλες τις δουλειές». Εκτός από την αρχική του εντολή ελέγχου, ο ΙΑ αντιμετωπίζει όλο και περισσότερα πολυλειτουργικά καθήκοντα όπως η διαχείριση κινδύνου, η συμμόρφωση ή η προστασία δεδομένων. Αυτή η τάση απαιτεί ο ΙΑ να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ της λιγότερης διαθέσιμης ικανότητας για λειτουργικό έλεγχο και της υποχρεωτικής ευθύνης για την ενίσχυση και προστασία της οργανωσιακής αξίας παρέχοντας μια «αντικειμενική διασφάλιση, συμβουλές και διορατικότητα βάσει κινδύνου» (IIA, 2017).

Μέσα σε αυτό το «επαγγελματικό κενό», υπάρχει επίσης η ευθύνη του ΙΑ για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την παρακολούθηση των κινδύνων απάτης και την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων σε ελέγχους και έρευνες (έλεγχος κατά της απάτης). Όσον αφορά την απάτη, τα «Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου» (Πρότυπα) απαιτούν έντονα επαρκή γνώση (Αρ. προτύπου 1210.A2), τη δέουσα επαγγελματική φροντίδα (1220.A1), την τακτική αναφορά στα ανώτερα στελέχη (2060) και η εξέταση της απάτης κατά τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση του ελέγχου (2120.A2 και 2210.A2) (Westhausen, 2017).

Μια αλλαγή στην προοπτική από τη θεωρία στην πράξη οδηγεί στο ερώτημα πόσο καλός είναι ο ΙΑ με τον έλεγχο κατά της απάτης. Ως «εμπειρική απάντηση», η Ένωση Πιστοποιημένων Εξεταστών Απάτης (Association of Certified Fraud Examiners - ACFE) δημοσίευσε την «ένατη και πιο εκτεταμένη έκθεση απάτης» (ACFE, 2016). Ένα υψηλό ρεκόρ 2.410 υποθέσεων επαγγελματικής απάτης από 114 χώρες με συνολική απώλεια

6,3 δισεκατομμυρίων δολαρίων σχημάτισε αυτήν την τελευταία εμπειρική ενημέρωση των παγκόσμιων δεδομένων κατά της απάτης. Παρόλο που οι γενικές αλλαγές σε προηγούμενες εκθέσεις ACFE (2010-2014) ήταν ως επί το πλείστον ήσσονος σημασίας, τα αποτελέσματα για την καταπολέμηση της απάτης με έμφαση στον ΙΑ ήταν σημαντικά:

- Για πρώτη φορά, ο ΙΑ κατέλαβε τη δεύτερη θέση παγκοσμίως ως αρχική πηγή ανίχνευσης απάτης (16,5%) μετά την απόδειξη του πληροφοριοδότη (39,1%), αλλά σαφώς πριν από την αναθεώρηση της διοίκησης (13,4%).
- Εκτός από τη βελτιωμένη κατάταξη της μεταξύ των κορυφαίων πηγών ανίχνευσης απάτης, ο ΙΑ αυξάνει επίσης σταθερά την παγκόσμια εξάπλωση της ως έλεγχος κατά της απάτης από 68,2 τοις εκατό (2010) σε 73,7 τοις εκατό (2016). Επιπλέον, ο ΙΑ αύξησε την αποτελεσματικότητά του κατά της απάτης από 20,4 τοις εκατό (2010) σε 22,4 τοις εκατό (2016).
- Ένα άλλο αξιοσημείωτο γεγονός είναι ότι ο ΙΑ δημιουργεί μετρήσιμη «αξία κατά της απάτης». Σε οργανισμούς που εφάρμοσαν τη λειτουργία του ΙΑ, η μέση απώλεια και η διάρκεια της απάτης ήταν σημαντικά χαμηλότερη και μικρότερη από ό,τι χωρίς ΙΑ. Με την παρουσία ΙΑ, η διάμεση απώλεια ανά περίπτωση απάτης μειώθηκε κατά 42,8 τοις εκατό από 215.000 \$ ΗΠΑ σε 123.000 και κατά 50,0 τοις εκατό από 24 σε 12 μήνες (ACFE, 2016).

Αν και αυτές οι θετικές αλλαγές στον ΙΑ μπορεί να φαίνονται οριακές ή «στατιστικές», μάλλον δεν είναι. Αυτό που πραγματικά είναι, είναι αποτέλεσμα μιας συνεχούς προσπάθειας για τον επαγγελματισμό του ΙΑ ως «τρίτη γραμμή άμυνας» τις τελευταίες δεκαετίες. Για να τεκμηριωθεί αυτή η άποψη, τρεις βασικοί παράγοντες έχουν σημαντικό ρόλο:

1. Ο προσδιορισμός της απάτης ως στρατηγικού θέματος ελέγχου,
2. Τα προσόντα και η βελτίωση της ποιότητας, και
3. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας ελέγχου (Westhausen, 2017).

1. *Ο προσδιορισμός της απάτης ως στρατηγικού θέματος ελέγχου:*

Προτού ο ΙΑ αρχίσει να χρησιμοποιεί τους πόρους του για την καταπολέμηση της απάτης, η σημασία της απάτης ως τομέα υψηλού κινδύνου για τους οργανισμούς έπρεπε να προσδιοριστεί ως στρατηγικό θέμα. Αυτό έγινε αποδεκτό τα τελευταία χρόνια όχι μόνο από το Αμερικανικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (American Institute of Internal Auditors - IIA) αλλά και από άλλα εθνικά κεφάλαια του IIA, όπως το γερμανικό κεφάλαιο IIA (Deutsches Institut für Interne Revision - DIIR). Δημιούργησε το DIIR-professorship για τον ΙΑ και την Εταιρική Διακυβέρνηση στο Πανεπιστήμιο του Duisburg-Essen το 2011, δημοσίευσε το πρότυπο ελέγχου Αρ. 5 («Πρότυπο για τον έλεγχο του Συστήματος Διαχείρισης Απάτης από τη Δραστηριότητα Εσωτερικού Ελέγχου») το 2012, συμπεριέλαβε πολλές πτυχές εκπαίδευσης για την καταπολέμηση της απάτης στο χαρτοφυλάκιο μαθημάτων του «DIIR Academy» και, εν τω μεταξύ, διοργάνωσε την 6^η Σύνοδο Συνέδριο για τη διαχείριση της απάτης (2017). Το ότι ο ΙΑ έχει ήδη προσδιορίσει την απάτη ως στρατηγικό κίνδυνο επιβεβαιώθηκε από τη μελέτη του κοινού σώματος γνώσεων (Common Body of Knowledge - CBOOK) του 2015 «Responding to Fraud Risk». Στο εξής, ο ΙΑ εστιάζει σχεδόν διπλάσια στους κινδύνους απάτης σε σχέση με την εκτελεστική της διαχείριση. Αναφέρθηκε ότι παγκοσμίως, μόνο το 19 τοις εκατό της εκτελεστικής διοίκησης εστιάζει στην απάτη ως τον κορυφαίο πέντε κίνδυνο, ενώ το 31 τοις εκατό της ΙΑ (IIARF, 2015) το κάνει αυτό (Westhausen, 2017).

2. Τα προσόντα και η βελτίωση της ποιότητας:

Για χρόνια, τα «Πρότυπα» απαιτούν ήδη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη (Πρότυπο Αρ. 1230) και τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του ελέγχου με τη δημιουργία συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, εσωτερικών και εξωτερικών αξιολογήσεων, μέτρησης απόδοσης και αναφοράς (Πρότυπο 1310-1322). Επιπλέον, ορίστηκαν και διερευνήθηκαν εμπειρικά οι βασικές ικανότητες για ΙΑ. Επί του παρόντος, ο παγκόσμιος ΙΑ επενδύει κατά μέσο όρο 46 ώρες στην επαγγελματική κατάρτιση ανά ελεγκτή, ενώ ο εταιρικός μέσος όρος είναι μόνο 11 ώρες (εργασία) ετησίως. Επίσης, η εργασιακή εμπειρία, για παράδειγμα, των ανώτατων στελεχών ελέγχου (Chief Audit Executives - CAE), έχει αυξηθεί από 6,2 σε 6,8 χρόνια εμπειρίας. Επιπλέον, το επίπεδο επαγγελματικής πιστοποίησης σε επίπεδο CAE εκτινάχθηκε από 41 τοις εκατό το 2006 σε 53 τοις εκατό το 2015 (IIARF, 2016).

3. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας ελέγχου:

Ο ΙΑ πρέπει να έχει «επαρκή γνώση των βασικών κινδύνων και ελέγχων της τεχνολογίας της πληροφορίας και των διαθέσιμων τεχνικών ελέγχου που βασίζονται στην τεχνολογία» για την εκτέλεση της ανατεθείσας εργασίας (Πρότυπο 1210.A3). Στην πραγματικότητα, η ΙΑ έχει βελτιωθεί πολύ τα τελευταία χρόνια, ειδικά στον «τομέα της τεχνολογίας». Με αυτή τη σημαντική ανάπτυξη της χρήσης της τεχνολογίας, ο ΙΑ είναι σήμερα σε θέση να λειτουργεί πιο αποδοτικά και αποτελεσματικά από ό,τι πριν από χρόνια. Αναφερόμαστε στις σχεδόν ατελείωτες δυνατότητες της ανάλυσης δεδομένων: επί του παρόντος, αρχεία με 500.000 σύνολα δεδομένων ή περισσότερα μπορούν να εξαχθούν από βάσεις δεδομένων, να ενωθούν με άλλα αρχεία και να προετοιμαστούν για περαιτέρω ανάλυση μέσα σε δευτερόλεπτα ή λεπτά. Ο ΙΑ δεν κάνει πλέον χειροκίνητους τυχαίους ελέγχους των τιμολογίων σε χαρτί ή άλλων σχετικών εγγράφων, αλλά το 100% ελέγχει τα ίδια έγγραφα με τα ψηφιακά δεδομένα. Επομένως, το αποτέλεσμα του ελέγχου πρέπει να είναι πιο αποτελεσματικό (Westhausen, 2017).

Όχι μόνο οι άμεσοι δείκτες, όπως ο στρατηγικός προσανατολισμός της απάτης, τα προσόντα και η βελτίωση της ποιότητας, αλλά και η περισσότερη χρήση της τεχνολογίας ελέγχου αντικατοπτρίζουν την αυξανόμενη επαγγελματισμό του ΙΑ. Επομένως, μάλλον δεν είναι τυχαίο ότι η διοίκηση στο 73,7 τοις εκατό όλων των οργανισμών αποφάσισε να εφαρμόσει τον ΙΑ ως μία λειτουργία ελέγχου στο εσωτερικό σύστημα καταπολέμησης της απάτης. Αυτός ο αριθμός αυξάνεται σταθερά από 68,2 τοις εκατό από το 2010. Ένας άλλος δείκτης φαίνεται να είναι η αξιοσημείωτη αποδοχή του ΙΑ, επειδή το 12,3 τοις εκατό όλων των εσωτερικών και εξωτερικών πληροφοριοδοτών επικοινωνήσε πρώτα με τον ΙΑ και όχι με την υπάρχουσα ανοιχτή γραμμή απάτης (ACFE, 2016).

Σύμφωνα με τον επαγγελματικό του ορισμό, ο ΙΑ έχει την ευθύνη «να αξιολογεί και να βελτιώνει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης» (IIA, 2017). Από την άλλη πλευρά, η πραγματική αποτελεσματικότητα του ΙΑ κατά της απάτης φαίνεται περιορισμένη στο πλαίσιο της τρέχουσας «Έκθεσης απάτης ACFE». Ανέφερε αρκετές αδυναμίες ελέγχου που προώθησαν τις 2.410 περιπτώσεις απάτης στην «Έκθεση» (ACFE, 2016), όπως:

- έλλειψη εσωτερικών ελέγχων (29,3 τοις εκατό),
- υπέρβαση των υφιστάμενων εσωτερικών ελέγχων (20,3 τοις εκατό),
- απουσία αξιολόγησης από τη διοίκηση (19,4 τοις εκατό),
- κακός τόνος στην κορυφή (10,4 τοις εκατό), και
- απουσία ικανού προσωπικού σε ρόλους εποπτείας (6,4 τοις εκατό).

Πώς μπορεί ο ΙΑ να είναι αποτελεσματικός εάν σχεδόν το 50 τοις εκατό όλων των απατών προέκυψε από παράκαμψη ή ακόμα και έλλειψη εσωτερικών ελέγχων και γιατί ο ΙΑ δεν μπορούσε να εντοπίσει αυτές τις εργασιακές διαδικασίες και τις επιρρεπείς σε κίνδυνο δραστηριότητες χωρίς εσωτερικούς ελέγχους; Φυσικά, κάθε υπόθεση απάτης έχει τη δική της περίπλοκη ιδέα της εξαπάτησης. Αλλά, ο ΙΑ χρειάζεται πιθανώς περισσότερη εστίαση στους ελέγχους των ελέγχων. Για να επιτευχθεί αυτό, η ήδη υπάρχουσα τάση περισσότερων αιφνιδιαστικών ελέγχων του ΙΑ (ACFE, 2016) δείχνει προς τη σωστή κατεύθυνση. Μια άλλη προσέγγιση είναι η ενσωμάτωση της δημιουργικής, καινοτόμου και προσανατολισμένης στον κίνδυνο σκέψης στον ΙΑ (Westhausen, 2017).

Μια «προκατάληψη αυτο-αναστοχασμού» εμφανίζεται όταν «οι άνθρωποι υπερεκτιμούν συστηματικά την ικανότητα και την απόδοσή τους» (Kruger & Dunning, 1999). Αυτό το κοινωνικο-επιστημονικό φαινόμενο εμφανίζεται σχεδόν παντού, αλλά και στον ΙΑ. Εάν ληφθούν υπόψη τα εξής: παγκοσμίως, μόνο το 6 τοις εκατό των εσωτερικών ελεγκτών είναι εκπαιδευμένοι σε θέματα απάτης, για παράδειγμα, με την απόκτηση σχετικών διπλωμάτων, όπως το πιστοποιητικό CFE (Certified Fraud Examiner). Ωστόσο, περίπου το 60 τοις εκατό όλων των εσωτερικών ελεγκτών πιστεύουν ότι διαθέτουν επαρκή γνώση στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης. Περίπου το 25 τοις εκατό από αυτούς θεωρούν ακόμη και τον εαυτό τους ως «ειδικούς στην καταπολέμηση της απάτης» (IIARF, 2015). Αυτό το επίπεδο υπερβολικής εμπιστοσύνης μπορεί να υποδηλώνει ότι μπορεί να «αγνοούν τις εξειδικευμένες γνώσεις που απαιτούνται για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του κινδύνου απάτης», παρατηρεί επικριτικά η ΙΙΑ (IIARF, 2015). Ως εκ τούτου, συνιστάται:

- να αυξάνουν συνεχώς τον αριθμό των εκπαιδευτικών και πιστοποιητικών που σχετίζονται με την απάτη,
- να αναπτύξουν και να επεκτείνουν την κοινή προσέγγιση ελέγχου που αποτελείται από έναν συνδυασμό ΙΑ και ειδικών (π.χ. νομικοί, εμπειρογνώμονες έρευνας απάτης) για την άντληση γνώσεων σχετικά με την απάτη και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ίδιας της απάτης, και
- να ζητούν ανατροφοδότηση σχετικά με την ποιότητα της δραστηριότητας καταπολέμησης της απάτης του ΙΑ από την εσωτερική διοίκηση, τους διευθυντές του διοικητικού συμβουλίου και άλλα σχετικά άτομα, όπως εξωτερικούς ορκωτούς ελεγκτές.

Υπό το πρίσμα των «Πρότυπων» ελέγχου σχετικά με την απάτη και της παγκόσμιας επαγγελματοποίησης του ΙΑ, φαίνεται αντιφατικό ότι εξακολουθούν να υπάρχουν εσωτερικοί ελεγκτές που αρνούνται την ευθύνη για την καταπολέμηση της απάτης ή το 17 τοις εκατό που ακόμη και δεν βλέπουν καμία ευθύνη της ΕΑ για την πρόληψη της απάτης. Ούτε η ευθύνη για τον εντοπισμό απάτης (12 τοις εκατό) ούτε για την πρόληψη της απάτης (17 τοις εκατό) φαίνονται εξίσου λανθασμένα με το «όλη η ευθύνη» (6 τοις εκατό), επειδή η αποκλειστική ευθύνη του ΙΑ «αντίκειται στην έννοια του εσωτερικού ελέγχου ανεξαρτησία και το μοντέλο των τριών γραμμών άμυνας» (IIARF, 2015).

Το 80 τοις εκατό της ασαφούς ευθύνης του ΙΑ για την καταπολέμηση της απάτης θα πρέπει να αποσαφηνιστεί αποφεύγοντας την παρερμηνεία και την απώλεια της ευθύνης της ΙΑ για την καταπολέμηση της απάτης για ορισμένες πτυχές πρόληψης και ανίχνευσης απάτης, όπως «διερεύνηση ύποπτης απάτης, διευκόλυνση αξιολογήσεων κινδύνου απάτης, παρακολούθηση τηλεφωνική γραμμή καταγγελιών, έλεγχος των ελέγχων της διοίκησης κατά της απάτης και παροχή εκπαίδευσης ευαισθητοποίησης σχετικά με την απάτη» (IIARF, 2015).

Όταν μια εταιρεία ερευνάται για απάτη από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Securities and Exchange Commission - SEC), απελευθερώνονται Λογιστικές και Ελεγκτικές Ανακοινώσεις Επιβολής (Accounting and Auditing Enforcement Releases - AAER) που συζητά τις λεπτομέρειες της κατηγορίας. Ανεξάρτητα από τη συμμετοχή του ελεγκτή, η αποδέσμευση ενός AAER μπορεί να προκαλέσει αγωγή τόσο για τον πελάτη όσο και για τον ελεγκτή. Στην πραγματικότητα, η έκθεση COSO (Beasley et al., 2010) δείχνει ότι ανεξάρτητοι ελεγκτές ονομάστηκαν σε έρευνες στο 23 τοις εκατό των περιπτώσεων στις οποίες αφέθηκε ελεύθερη AAER. Έτσι, ο ελεγκτής μπορεί επίσης να αντιμετωπίσει αρνητικές συνέπειες ή ζημίες που προκύπτουν από μια έρευνα SEC του πελάτη (Lyon & Maher, 2005). Ως αποτέλεσμα, αναμένεται από τους ελεγκτές να μετριάσουν αυτόν τον κίνδυνο με υψηλότερες προσπάθειες ελέγχου που μπορεί να οδηγήσουν σε υψηλότερες αμοιβές ελέγχου (Barua & Smith, 2013).

Τα ελεγκτικά πρότυπα απαιτούν από τις ελεγκτικές εταιρείες να θεσπίζουν πολιτικές αποδοχής και διατήρησης πελατών που λαμβάνουν υπόψη τον επιχειρηματικό κίνδυνο και την ακεραιότητα της διαχείρισης πελατών (AICPA, 2002). Ο επιχειρηματικός κίνδυνος είναι ένας συνδυασμός κινδύνων που σχετίζονται με τον πελάτη. Προηγούμενη έρευνα παρέχει στοιχεία ότι οι ελεγκτές αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο δικαστικής διαμάχης όταν οι πελάτες τους αναφέρονται για δόλιες λογιστικές πρακτικές σε ενέργειες επιβολής της SEC (Lyon & Maher, 2005). Ως εκ τούτου, ο αυξημένος κίνδυνος

δικαστικής αγωγής μπορεί να προέλθει απλώς από την κατηγορία της απάτης, όπως προσδιορίζεται σε μια AAER (Barua & Smith, 2013).

Στο πλαίσιο ενός AAER, η SEC περιγράφει τις συνθήκες που περιβάλλουν τις εικαζόμενες παραβιάσεις της χρηματοοικονομικής αναφοράς. Αυτή η επίσημη κατάθεση είναι δημόσια ανακοίνωση. Αν και οι ισχυρισμοί και οι σχετικές κυρώσεις μπορεί να διαφέρουν, η ανακοίνωση μιας έρευνας της SEC μπορεί να οδηγήσει σε αρνητική αντίδραση της αγοράς και έτσι να εκθέσει τους ελεγκτές σε δικαστικές διαφορές (Feroz et al., 1991). Συγκεκριμένα, μια έρευνα της SEC σηματοδοτεί την πιθανότητα εταιρικής απάτης ή εσκεμμένης αδικοπραγίας από στελέχη ή/και άλλο προσωπικό (Barua & Smith, 2013).

Τα ελεγκτικά πρότυπα προτείνουν ότι όταν οι ελεγκτές γνωρίζουν μια προηγούμενη ενέργεια της SEC, είναι κατάλληλη μια προσαρμογή στα σχέδια ελέγχου και τις εκθέσεις. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμία ένδειξη για το πόσο καιρό παραμένει το στίγμα της αδικοπραγίας στην επιχείρηση, όπως γίνεται αντιληπτό από τους ελεγκτές, και επομένως μια προσαρμογή στα σχέδια ελέγχου. Μαζί με την κανονιστική καθοδήγηση, η προηγούμενη έρευνα υποστηρίζει την ιδέα ότι οι υψηλότερες αμοιβές ελέγχου συνδέονται με υψηλότερες αντιλήψεις για τον κίνδυνο δικαστικής αγωγής των ελεγκτών (Lyon & Maher, 2005). Για παράδειγμα, οι Bell et al. (2001) υποθέτουν ότι ο υψηλός επιχειρηματικός κίνδυνος εξετάζουν τη συσχέτιση μεταξύ του κινδύνου δικαστικής διαμάχης και των αμοιβών ελέγχου. Το δείγμα των συγγραφέων αποτελείται από εταιρείες που αποκάλυψαν οικειοθελώς νόμιμες πρακτικές δωροδοκίας στα αρχεία τους στο SEC. Διαπιστώνουν ότι οι ελεγκτές χρεώνουν υψηλότερες αμοιβές για εταιρείες που αποκαλύπτουν πράξεις δωροδοκίας, αν και η πρακτική θεωρείτο νόμιμη εκείνη την εποχή. Περαιτέρω, προηγούμενη έρευνα παρέχει στοιχεία ότι η δράση επιβολής της SEC αυξάνει τον κίνδυνο δικαστικής διαμάχης και ότι ο κίνδυνος δικαστικής αγωγής σχετίζεται με υψηλότερες αμοιβές ελέγχου (Bonner et al., 1998).

Ορισμένες μελέτες διαπιστώνουν ότι οι εταιρείες με συγκεκριμένους τύπους προβλημάτων χρηματοοικονομικής αναφοράς συνεχίζουν να πληρώνουν υψηλότερες αμοιβές ελέγχου τα επόμενα χρόνια, ακόμη και μετά την αποκατάσταση των προβλημάτων. Για παράδειγμα, οι Munsif et al. (2011) εξετάζουν εταιρείες με προηγουμένως γνωστοποιημένες ουσιώδεις αδυναμίες και βρίσκουν αποδεικτικά στοιχεία για ασφάλιστρα αμοιβής ελέγχου τα επόμενα χρόνια, ακόμη και μετά την αποκατάσταση ουσιωδών αδυναμιών που είχαν εντοπιστεί προηγουμένως. Οι Hoag & Hollingsworth (2011) εξετάζουν τις αμοιβές ελέγχου και το είδος των ουσιωδών αδυναμιών σε μια τετραετία για εταιρείες που αποκατέστησαν ουσιώδεις αδυναμίες.

Διαπιστώνουν ότι παρόλο που το ασφάλιστρο της αμοιβής ελέγχου αρχίζει να μειώνεται κατά το πρώτο και το δεύτερο έτος μετά την αποκατάσταση, εξακολουθεί να υπάρχει ένα ασφάλιστρο για εταιρείες που ανέφεραν σημαντική αδυναμία με αποκατάσταση, σε σύγκριση με εταιρείες που δεν ανέφεραν σημαντική αδυναμία. Feldmann et al. (2009) διαπιστώνουν ότι αφού μια επιχείρηση διόρθωσε σημαντικά σφάλματα εκδίδοντας μια επαναδιατύπωση, οι αμοιβές ελέγχου για τις εταιρείες επαναδιατύπωσης περιείχαν ένα ασφάλιστρο κινδύνου σε σύγκριση με τις εταιρείες που δεν επαναδιατύπωσαν (Barua & Smith, 2013).

Σύμφωνα με την έρευνα των Moyes & Hasan (1996) η πιθανότητα εντοπισμού απάτης αυξάνεται καθώς οι ελεγκτές αποκτούν περισσότερα χρόνια ελεγκτικής πείρας και καθώς οι ελεγκτικοί οργανισμοί αποκτούν περισσότερη προηγούμενη εμπειρία στον εντοπισμό απάτης. Οι έμπειροι ελεγκτές είναι πιο πιθανό να εντοπίσουν απάτη από τους άπειρους ελεγκτές, ακόμη περισσότερο όταν χρησιμοποιούν τις τεχνικές του κύκλου απογραφής και μισθοδοσίας. Επιπλέον, οι ελεγκτικοί οργανισμοί με προηγούμενη εμπειρία στον εντοπισμό απάτης εκπαιδεύουν τους ελεγκτές τους με αποκτηθείσες γνώσεις και τεχνογνωσία στον εντοπισμό απάτης, γεγονός που βελτιώνει την οργανωτική επιτυχία στον εντοπισμό απάτης σε μεγαλύτερο βαθμό σε σύγκριση με οργανισμούς ελέγχου χωρίς ιστορικό. Η προηγούμενη οργανωτική επιτυχία παράγει τα περισσότερα αποτελέσματα στον εντοπισμό απάτης χρησιμοποιώντας τεχνικές κύκλου απόκτησης και μισθοδοσίας, μέτρια αποτελέσματα χρησιμοποιώντας τεχνικές κύκλου αποθεμάτων και τα λιγότερα αποτελέσματα χρησιμοποιώντας τεχνικές κύκλου πωλήσεων (Moyes & Hasan, 1996).

Η πιστοποίηση επηρεάζει την πιθανότητα εντοπισμού απάτης. Οι ελεγκτές ως CPA είναι πιο πιθανό να ανιχνεύσουν απάτη από τη χρήση και των 218 τεχνικών ελέγχου, ειδικά στον κύκλο μισθοδοσίας, παρά οι ελεγκτές ως μη CPA (Εγκεκριμένος λογιστής - Certified Public Accountant). Η πιστοποίηση μπορεί να συνεπάγεται υψηλότερη επαγγελματική ικανότητα σε τομείς όπως ο εντοπισμός απάτης. Οι μεγαλύτεροι ελεγκτικοί οργανισμοί που απασχολούν μεγαλύτερο αριθμό προσωπικού είναι πιο αποτελεσματικοί στη χρήση τεχνικών του κύκλου απογραφής για τον εντοπισμό απάτης από τους μικρότερους ελεγκτικούς οργανισμούς που απασχολούν λιγότερο προσωπικό. Περισσότεροι υπάλληλοι αντιπροσωπεύουν μια μεγαλύτερη δεξαμενή συσσωρευμένης εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με την απάτη, ιδίως όσον αφορά τα αποθέματα. Για παράδειγμα, οι τεχνικές του κύκλου απογραφής που χρησιμοποιούνται ως ουσιαστικός έλεγχος είναι πιο πιθανό να ανιχνεύσουν έλλειψη αποθεμάτων καθώς αυξάνεται το μέγεθος του ελεγκτικού οργανισμού (Moyes & Hasan, 1996).

Ο τύπος του ελεγκτή δεν επηρεάζει τον βαθμό ανίχνευσης απάτης. Κάποιοι μπορεί να φανταστούν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές θα ήταν πιο αποτελεσματικοί στον εντοπισμό της απάτης, δεδομένου ότι έχουν το εσωτερικό πλεονέκτημα. Άλλοι μπορεί να πιστεύουν ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές θα ήταν πιο αποτελεσματικοί στον εντοπισμό της απάτης, επειδή ελέγχουν πολυάριθμες εταιρείες πελατών και αποκτούν μια πιο διαφοροποιημένη εμπειρία ελέγχου. Είναι ενδιαφέρον ότι οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν ίσες ικανότητες να ανιχνεύουν την απάτη (Moyes & Hasan, 1996).

Η διαδικασία αξιολόγησης από ομοτίμους ασκεί επιρροή στους ελεγκτές ώστε να είναι πιο επιμελείς στην ενσωμάτωση τεχνικών του κύκλου μισθοδοσίας για τον εντοπισμό απάτης. Η συνάρτηση μισθοδοσίας αντιπροσωπεύει μια λεπτομερή περιοχή λογιστικών συστημάτων όπου μπορεί να διαπραχθεί και να συγκαλυφθεί απάτη, αλλά πιθανώς η λιγότερο κατανοητή από τους ελεγκτές. Οι ελεγκτές γνωρίζοντας ότι το ελεγκτικό τους έργο μερικές φορές θα ελέγχεται εξονυχιστικά στο μέλλον, θα διατηρήσουν μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση κατά τη διεξαγωγή ελέγχων, προκειμένου να αυξηθεί η πιθανότητα εντοπισμού απάτης σχετικά με τη μισθοδοσία (Moyes & Hasan, 1996).

2.4 Μέθοδοι εντοπισμού και καταπολέμησης απάτης

2.4.1 Ο ρόλος του ελεγκτή

Ο ρόλος της AICPA:

«Οι ανεξάρτητοι ελεγκτές θα πρέπει να αποδέχονται την ευθύνη για την ανακάλυψη και την αποκάλυψη των παρατυπιών που κανονικά θα αποκάλυπτε η άσκηση της δέουσας ελεγκτικής επιμέλειας από συνετό επαγγελματία» (Mautz & Sharaf, 1961).

Περισσότερες από μία φορές το Αμερικανικό Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (Association of International Certified Professional Accountants - AICPA) έχει έρθει στη διάσωση του λογιστικού και ελεγκτικού επαγγέλματος σε περιπτώσεις απάτης, διορθώνοντας την κατάσταση και εκδίδοντας ελεγκτικά πρότυπα και διαδικασίες. Αυτές οι περιπτώσεις απάτης, οι οποίες έχουν δημοσιοποιηθεί ευρέως, είχαν βαθιά επίδραση στο επάγγελμα, καθώς η ευθύνη του ανεξάρτητου ελεγκτή έχει αλλάξει δραστικά με την πάροδο των ετών. Στις αρχές του 1900, η κύρια ευθύνη των εξωτερικών ελεγκτών ήταν ο εντοπισμός της απάτης, επειδή οι έλεγχοι αφορούσαν κυρίως συναλλαγές σε μετρητά (Rocco, 1998).

Το 1936, το Αμερικανικό Ινστιτούτο Λογιστών (American Institute Of Professional Bookkeepers - AIPB) εξέδωσε μια δήλωση με τίτλο "Εξέταση των οικονομικών καταστάσεων από ανεξάρτητους δημόσιους λογιστές". Δεν απαιτούσε επιβεβαίωση των απαιτήσεων στην περίπτωση εταιρειών που διαθέτουν κατάλληλο σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Στην περίπτωση των απογραφών, ο εξωτερικός ελεγκτής βασιζόταν κυρίως για πληροφορίες σχετικά με τα αρμόδια στελέχη και τους υπαλλήλους της εταιρείας. Η θεαματική δόλια υπόθεση του 1939 της McKesson & Robbins, Inc. τα άλλαξε όλα αυτά. Επέστησε την προσοχή του κοινού στο γεγονός ότι ανεξάρτητοι ελεγκτές είχαν εκδώσει γνώμη χωρίς επιφύλαξη σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις χωρίς να τηρούν το πραγματικό απόθεμα ούτε να επιβεβαιώνουν τα εισπρακτέα υπόλοιπα των λογαριασμών με οφειλέτες. Η SEC είχε συστήσει την ενίσχυση των διαδικασιών ελέγχου σχετικά με την αναφορά αποθεμάτων. Αυτό οδήγησε την AICPA να διορίσει την Επιτροπή Ελεγκτικών Διαδικασιών (Committee on Auditing Procedures - CAP) για να εξετάσει τις διαδικασίες ελέγχου και άλλες «δημόσιες συζητήσεις» που σχετίζονται με την McKesson & Robbins σχετικά με την υπερεκτίμηση των αποθεμάτων και των εισπρακτέων λογαριασμών ύψους 19 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ (Rocco, 1998).

«Αποτελεί πρόκληση για τον εσωτερικό ελεγκτή να δώσει στην απάτη την ισόρροπη προσοχή που της αξίζει, επιτυγχάνοντας παράλληλα το συνολικό φάσμα των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου» (Brink and Witt, 1982).

Τα SPPIA (Standards of Professional Practice for Internal Auditors - Πρότυπα Επαγγελματικής Πρακτικής για Εσωτερικούς Ελεγκτές) τονίζουν ότι ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών στον έλεγχο της απάτης είναι να είναι προσεκτικοί όσον αφορά:

- την πιθανότητα απάτης, και
- τις συνθήκες και δραστηριότητες κατά τις οποίες είναι πιθανότερο να διαπραχθούν παρατυπίες.

Οι Brink & Witt (1982) προτείνουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες των εσωτερικών ελεγκτών στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης:

- Παροχή βοήθειας και συνεργασία με το οργανωτικό και άλλο προσωπικό στο οποίο έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες σε σχέση με την υποκίνηση πραγματικής ή εικαζόμενης απάτης.
- Να είναι προσεκτικοί για τις πιθανότητες απάτης κατά την αναθεώρηση των λειτουργικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται από το οργανωτικό προσωπικό.

- Εκτέλεση ειδικών αποστολών σχετικά με την απάτη που μπορεί να απαιτούνται από τα υπεύθυνα μέλη της οργάνωσης.
- Συμβολή στην αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο η πρόληψη και ο εντοπισμός της απάτης λαμβάνονται δεόντως υπόψη μαζί με άλλες επιχειρησιακές δραστηριότητες.
- Επιδίωξη άμεσης ή έμμεσης επιτυχίας των ισορροπημένων προσπαθειών που προσανατολίζονται στην απάτη που θα εξασφαλίσουν τη μέγιστη επίτευξη όλων των άλλων τύπων απαραίτητων οργανωτικών υπηρεσιών.

Το 1988, ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της IIA, Bill Duane, στο άρθρο του, "Χτίζοντας μαζί το μέλλον", συνοψισε συνοπτικά το ρόλο του σύγχρονου εσωτερικού ελεγκτή: "Είμαστε οι εμπειρογνώμονες ελέγχου, οι σύμβουλοι ελέγχου, τα can-do, προστιθέμενης αξίας μέλη της διοικητικής ομάδας. Γνωρίζουμε καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο πώς να καταπολεμήσουμε την απάτη, το λάθος και τη σπατάλη» (Rocco, 1998).

Φαίνεται να υπάρχει συναίνεση ως προς το ότι οι ελεγκτές πρέπει να εντείνουν τις δεξιότητές τους στον εντοπισμό κόκκινων σημαιών κατά τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης. Ο Thompson (1991) θεωρεί τον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή όσον αφορά την απάτη ως «αναγνωριστές», ερευνητές, ειδικευόμενους και εκπαιδευτικούς.

Οι Albrecht et al. (1993) πιστεύουν ότι οι παραδοσιακές δεξιότητες που απαιτούνται στον τομέα του ελέγχου δεν επαρκούν για τον εντοπισμό της απάτης. Οι σύγχρονοι ελεγκτές πρέπει να διαθέτουν:

- αποτελεσματική επικοινωνία,
- συλλογισμό, και
- δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει επίσης να είναι εξοικειωμένοι με μια ποικιλία ελεγκτικών δεξιοτήτων που εξακολουθούν να είναι απαραίτητες για:

- Για ανάλυση εσωτερικού ελέγχου,
- Για να συλλέγουν, να αξιολογούν και να συνοψίζουν δεδομένα, και
- Για εντοπισμό απάτης.

Οι Abdolmohammadi et al. (2000) διεξήγαγαν μια επισκόπηση σχετικά με την ηθική ευαισθησία των ελεγκτών στην εκτίμηση του κινδύνου απάτης στη χρηματοοικονομική αναφορά. Οι συγγραφείς ερεύνησαν την έρευνα σε 160 ελεγκτές που μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο: η πρώτη ομάδα περιλάμβανε διευθυντές ελέγχου και ανώτερους ελεγκτές (ομάδα δοκιμής) έλαβαν πληροφορίες ηθικής συμπεριφοράς σε εργασίες ανασκόπησης εγγράφου εργασίας. Η δεύτερη ομάδα (ομάδα ελέγχου) διευθυντών ελέγχου και ανώτερων ελεγκτών είχαν τα ίδια καθήκοντα, χωρίς δεοντολογικές πληροφορίες παικτών. Κάθε ομάδα έπρεπε να μετρήσει την πιθανότητα απάτης ως αιτία σφαλμάτων στο έγγραφο εργασίας. Από την έρευνα, οι συγγραφείς κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι έμπειροι ελεγκτές, όπως οι διευθυντές ελέγχου, σε αντίθεση με τους άπειρους ελεγκτές (δηλαδή οι ανώτεροι ελεγκτές) δεν ήταν ευαίσθητοι στις ηθικές πληροφορίες των παικτών σχετικά με την εκτίμησή τους για τον κίνδυνο απάτης των πελατών. Σε συνδυασμό με το συμπέρασμα, οι συγγραφείς έθεσαν δύο σημαντικά ζητήματα (Abdolmohammadi et al., 2000).

Πρώτον, το αποτέλεσμα είναι ενθαρρυντικό από μια άποψη, σύμφωνα με την οποία οι ανώτεροι ελεγκτές και όχι οι διευθυντές ελέγχου είναι αυτοί που αντιμετωπίζουν πρώτοι τα ηθικά ζητήματα του ελέγχου και λαμβάνουν τις δεοντολογικές πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση του κινδύνου απάτης. Δεύτερον, η διαφορά μεταξύ έμπειρων και άπειρων ελεγκτών στην εκτίμησή τους για τον κίνδυνο απάτης, σύμφωνα με την οποία οι διευθυντές ελέγχου μπορεί να έχουν απόψεις ότι οι ηθικές πληροφορίες των παικτών είναι άσχετες με την αξιολόγηση του κινδύνου απάτης λόγω της πολυπλοκότητας της εργασίας που οδηγεί σε διαφορετικές επιδόσεις. Σε αυτή τη μελέτη, ο συγγραφέας συζήτησε και συμπεριέλαβε μόνο πληροφορίες για έναν μόνο ηθικό παίκτη και όχι πολλούς ηθικούς παίκτες σχετικά με την αξιολόγηση της πιθανότητας κινδύνου απάτης. Επιπλέον, αυτή η μελέτη έγινε με βάση έναν ορισμένο αριθμό ελεγκτών σε δύο επίπεδα ιεραρχίας και όχι σε όλα τα επίπεδα του επαγγέλματος του ελεγκτή (Abdolmohammadi et al., 2000).

Οι Owusu-Ansah et al. (2002) έκαναν μια εμπειρική ανάλυση της πιθανότητας εντοπισμού απάτης στον κύκλο αποθεμάτων και αποθήκευσης στη Νέα Ζηλανδία. Οι συγγραφείς τόνισαν ότι αυτή η μελέτη επρόκειτο να αναλύσει τον βαθμό αποτελεσματικότητας 56 τυπικών διαδικασιών ελέγχου που εφαρμόζονται συνήθως στον κύκλο αποθεμάτων και αποθήκευσης στη Νέα Ζηλανδία, να εντοπίσει τυχόν διαφορές μεταξύ των ελεγκτών στη Νέα Ζηλανδία σχετικά με την αποτελεσματικότητα καθεμιάς από τις τυπικές διαδικασίες ελέγχου ανίχνευσης απάτης είτε σε περιφερειακή τοποθεσία (Auckland, Wellington και «άλλες») είτε σε τύπο ελεγκτικής εταιρείας (Big 4 και non-Big 4), και να διερευνήσει τη

σχετική επιρροή του μεγέθους του ελεγκτικού γραφείου, της θητείας του ελεγκτή, της πολυετής πείρας του ελεγκτή στον έλεγχο και της πρακτικής επισκόπησης της ελεγκτικής εταιρείας στην πιθανότητα ανίχνευσης απάτης στον κύκλο αποθεμάτων και αποθήκευσης. Η έμφαση της έρευνάς τους δόθηκε στο απόθεμα και τον κύκλο αποθήκευσης, επειδή τα αποθέματα αποτελούν σημαντικό μέρος του εταιρικού ενεργητικού. Τα αποθέματα συνήθως διατηρούνται σε διαφορετικές τοποθεσίες που προκαλούν δυσκολία στον φυσικό έλεγχο και την καταμέτρηση. Η αποτίμηση των αποθεμάτων είναι δύσκολη, και υπάρχουν διάφορες μέθοδοι αποτίμησης των αποθεμάτων (Owusu-Ansah et al., 2002).

Οι συγγραφείς κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι λιγότερες από τις μισές από τις 56 τυπικές ελεγκτικές διαδικασίες θεωρήθηκαν από τους ερωτηθέντες ως «πιο αποτελεσματικές» στην ανίχνευση απάτης, περισσότερες από τις μισές θεωρήθηκαν ως «μετρίως αποτελεσματικές» και 15 ελεγκτικές διαδικασίες θεωρήθηκαν «λιγότερο αποτελεσματικές». Κατέληξαν, επίσης, στο συμπέρασμα ότι η γεωγραφική θέση των εργοδοτών τους στη Νέα Ζηλανδία και ο τύπος της ελεγκτικής εταιρείας που τους απασχολούσε δεν επηρέασαν τις αντιλήψεις των ερωτηθέντων. Επιπλέον, μια ανάλυση logit παλινδρόμησης υποδηλώνει ότι το μέγεθος της ελεγκτικής εταιρείας, η θητεία των ελεγκτών και η πολυετής εμπειρία των ελεγκτών αυξάνουν την πιθανότητα εντοπισμού απάτης στο απόθεμα και στον κύκλο αποθήκευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το μειονέκτημα αυτής της προσπάθειας μελέτης είναι ότι οι 56 ελεγκτικές διαδικασίες που αναλύθηκαν από τους ερωτηθέντες δεν αντιπροσώπευαν όλες τις ελεγκτικές διαδικασίες για τον εντοπισμό απάτης στον κύκλο αποθεμάτων και αποθήκευσης. Επιπλέον, οι αντιλήψεις για την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών διαδικασιών μπορεί να επηρεαστούν όταν οι ερωτώμενοι ελεγκτές αξιολόγησαν τις ελεγκτικές διαδικασίες υποθέτοντας ότι δεν έχουν υποστεί οικονομική ζημία (Owusu-Ansah et al., 2002).

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Λογιστών (European Federation of Accountants) (2002) παρουσίασε τον ρόλο της λογιστικής και του ελέγχου στην Ευρώπη. Ως αντιπροσωπευτική οργάνωση του λογιστικού επαγγέλματος στην Ευρώπη, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Λογιστών (FEE) κατανοεί ότι η απροσδόκητη κατάρρευση μιας σημαντικής εταιρείας εισηγμένης σε χρηματιστήριο (δηλαδή η κατάρρευση της Enron) θα υπονομεύσει την αξιοπιστία των πληροφοριών και του ρυθμιστικού συστήματος, το οποίο έχει τεθεί σε εφαρμογή για την προστασία των επενδυτών. Σε συνδυασμό με αυτό, αναγνωρίζουν ότι υπάρχει σημασία της εμπιστοσύνης του κοινού στο επάγγελμά τους και επίσης η ανάγκη να εργάζονται συνεχώς για να διατηρήσουν τα καταπιστεύματα (European Federation of Accountants, 2002).

Πιστεύουν, επίσης, ότι υπάρχει ανάγκη να ενισχυθούν οι ρυθμίσεις εταιρικής διακυβέρνησης για την παροχή της υψηλότερης ποιότητας χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις κεφαλαιαγορές (δηλαδή προετοιμασία αληθών και δίκαιων οικονομικών πληροφοριών από μια καθιερωμένη λογιστική εταιρεία). Προκειμένου να διατηρήσει και να ενισχύσει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα του συστήματος χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, η FEE έχει λάβει ορισμένα βήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως: υποστήριξη βελτιώσεων καλών πρακτικών εταιρικής κυβέρνησης λόγω της σημασίας τους στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια ανάπτυξη των αγορών πρόσφατα, προώθηση παγκόσμιων λύσεων για την κάλυψη των αναγκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επίδειξη της βασισμένης σε αρχές προσέγγισης σε ένα περιβάλλον πολλαπλών δικαιοδοσιών για την προστασία της ανεξαρτησίας του ελεγκτή, και επιτάχυνση της εφαρμογής βελτιωμένων συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού (European Federation of Accountants, 2002).

Σύμφωνα με την έρευνα των Jayalakshmy et al. (2005) η εμφάνιση πολυάριθμων ελεγκτικών αποτυχιών έχει επικεντρώσει την προσοχή του κόσμου στα λογιστικά πρότυπα και στο ρόλο των ελεγκτών όταν δίνουν γνώμη εάν οι λογαριασμοί δίνουν TFV. Τα αίτια της ελεγκτικής απάτης οφείλονται εν μέρει στην έλλειψη επαγγελματισμού και στην αποτυχία του επαγγέλματος του λογιστή να θεσπίσει αυστηρούς κανόνες για τον περιορισμό της ελεγκτικής απάτης. Η ασάφεια στην έννοια του αληθινού και του δίκαιου είναι επίσης μέρος του υποκείμενου προβλήματος. Οι επιτροπές ελέγχου θα πρέπει να ενδιαφέρονται πολύ για το έργο των ελεγκτών τροποποιώντας τις αρμοδιότητες των ελεγκτών για την προσαρμογή της μεταβαλλόμενης οικονομίας (Jayalakshmy et al., 2005).

Επιπλέον, οι αυστηροί όροι για τον εντοπισμό απάτης θα μπορούσαν να κάνουν τους ελεγκτές να αισθάνονται πιο υπεύθυνοι. Η χρήση των CAAAT μπορεί να βοηθήσει σε μια ευρύτερη κάλυψη του ελέγχου. Ταυτόχρονα, η βελτίωση της ποιότητας των αποδεικτικών στοιχείων και η πειθαρχία στην τεκμηρίωση θα αυξήσει το εύρος της ανίχνευσης απάτης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αισθάνονται εξίσου υπεύθυνοι για το έργο που επιτελούν και να είναι υπεύθυνοι και εξίσου επαγγελματίες. Θα εκτιμηθεί μια αναθεώρηση της έννοιας του TFV, αν και αποφέρει περισσότερα οφέλη στους ενδιαφερόμενους από ό,τι στους ελεγκτές. Οι ελεγκτές θα πρέπει να είναι έτοιμοι να αλλάξουν τον εαυτό τους στη νέα εποχή και να είναι προετοιμασμένοι για περισσότερες προκλήσεις. Θα αποφύγουν να επαναληφθούν καταστάσεις όπως αυτή του Άντερσεν. Οι πιθανότητες να γίνει πιο αξιόπιστη η έκθεση ελέγχου ενδέχεται να αυξηθούν. Θα αυξήσει την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων στην έκθεση ελέγχου (Jayalakshmy et al., 2005).

2.4.2 Ο ρόλος της διεύθυνσης

«Λόγω των επικρίσεων για το επάγγελμα που προκύπτουν από τη μη ανακάλυψη από τους ελεγκτές αρκετών μεγάλων διαχειριστικών απατών, οι ελεγκτές έχουν τώρα μεγαλύτερη ευθύνη για την ανακάλυψη της απάτης διαχείρισης από ό,τι προηγουμένως» (Arens & Loebbecke, 1994).

Σύμφωνα με τον Karnick (1980), η απάτη διαχείρισης πηγάζει από «ακατάλληλες ενέργειες της διοίκησης, που συνήθως συνοδεύονται από ψευδή τεκμηρίωση συναλλαγών ή απόκρυψη σχετικών πληροφοριών, με αποτέλεσμα σημαντικό αντίκτυπο στις οικονομικές καταστάσεις και οικονομική ζημία για τους μετόχους ή τους πιστωτές». Παραθέτει τα ακόλουθα παραδείγματα απάτης διαχείρισης και τους υποκείμενους λόγους τους:

- υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων,
- αναφορά διογκωμένων αξιών περιουσιακών στοιχείων στα λειτουργικά αποτελέσματα, έτσι ώστε όσοι διαπράττουν την απάτη να μπορούν να διατηρήσουν τις θέσεις τους,
- αύξηση των αποδοχών τους,
- ενίσχυση της συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας,
- ακατάλληλη χρήση περιουσιακών στοιχείων προς όφελος της διαχείρισης,
- υπερεκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων ή υποεκτίμηση των υποχρεώσεων για την παρουσίαση ευνοϊκής οικονομικής θέσης ή αποτελεσμάτων των πράξεων,
- την αφαίρεση περιουσιακών στοιχείων μέσω συναλλαγών με συνδεδεμένες οντότητες,
- άλλες παράτυπες συναλλαγές μεταξύ αξιωματικών και εξωτερικών μερών, και
- έλλειψη αποκάλυψης σημαντικών πληροφοριών.

Η διοίκηση μπορεί να κάνει χρήση: ψευδών λογιστικών εγγραφών, παραπλανητικών πληροφοριών, πλαστών έγγραφων, μη καταγεγραμμένων υποχρεώσεων ή καταγεγραμμένων συναλλαγών με μη αποκαλυφθέντα στοιχεία. Εάν αποκαλυφθούν

αποδεικτικά στοιχεία απάτης της ανώτατης διοίκησης, θα πρέπει να ειδοποιηθεί το διοικητικό συμβούλιο ή η επιτροπή ελέγχου και, ενδεχομένως, ο ρυθμιστικός οργανισμός. Η κατάρρευση της Ένωσης Αποταμιεύσεων και Δανείων του Λίνκολν είναι ένα παράδειγμα απάτης διαχείρισης (Rocco, 1998).

Ο Sawyer (1988) πιστεύει ότι οι τρεις συνθήκες υπό τις οποίες υπάρχει απάτη αποδίδονται στο περιβάλλον ή το κλίμα που θέτουν τα ανώτερα διοικητικά στελέχη και το διοικητικό συμβούλιο:

- Πιέσεις που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι των επιχειρήσεων,
- Μη ελεγχόμενη πρόσβαση σε περιουσιακά στοιχεία, σε συνδυασμό με την αδιαφορία της διοίκησης, και
- Προσωπικό χαρακτηριστικό που υπονομεύει την προσωπική ακεραιότητα.

Απαριθμεί οκτώ λόγους πίσω από την απάτη διοίκησης:

1. Εκτελούν μερικές φορές βιαστικά βήματα από τα οποία δεν μπορούν να υποχωρήσουν.
2. Τα κερδοσκοπικά κέντρα ενδέχεται να διαστρεβλώσουν τα γεγονότα για να εμποδίσουν την εκποίηση.
3. Οι ανίκανοι διαχειριστές μπορεί να εξαπατήσουν για να επιβιώσουν.
4. Η απόδοση μπορεί να παραμορφωθεί για να δικαιολογήσει μεγάλα μπόνους.
5. Η ανάγκη επιτυχίας μπορεί να μετατρέψει τους διευθύνοντες σε απατεώνες.
6. Οι αδέστακτοι διαχειριστές εξυπηρετούν συμφέροντα που συγκρούονται.
7. Οι κερδοσκοπικοί οργανισμοί ενδέχεται να διογκωθούν για να αποκτήσουν πλεονεκτήματα στην αγορά.
8. Ένας που ελέγχει τόσο τα περιουσιακά στοιχεία όσο και τα αρχεία τους είναι σε τέλεια θέση να παραποιήσει τα αρχεία.

Η πείρα έχει δείξει ότι ορισμένες παθήσεις σε έναν οργανισμό αποτελούν συμπτώματα πιθανής απάτης στον τομέα της διαχείρισης. Τα πρότυπα απαιτούν από τους εσωτερικούς ελεγκτές να έχουν γνώση σχετικά με τους παράγοντες (κόκκινες σημαίες)

που έχουν αποδειχθεί ότι σχετίζονται με την απάτη διαχείρισης. Οι ακόλουθες προϋποθέσεις θεωρούνται δείκτες πιθανής απάτης διαχείρισης:

- διευθυντές που αναλαμβάνουν επανειλημμένα καθήκοντα υφισταμένων,
- διευθυντές που ασχολούνται με θέματα εκτός του πεδίου εφαρμογής του κέντρου κέρδους τους,
- διαχειριστές που δεν συμμορφώνονται με τις εταιρικές οδηγίες και διαδικασίες,
- γενναιόδωρα συστήματα ανταμοιβής βάσει απόδοσης,
- μια αυταρχική διαχείριση,
- μέριμνα της διοίκησης για αυξημένη οικονομική απόδοση,
- σύνθετες συναλλαγές πωλήσεων και μεταφορές κεφαλαίων μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών,
- ένας διευθυντής που χειρίζεται συνεχώς τα πιο πιεστικά ζητήματα μιας εταιρείας δημιουργώντας την ευκαιρία να διαπράξει απάτη,
- αναστολή των συνήθων και κατάλληλων διαδικασιών, και
- παράλογους στόχους πωλήσεων και παραγωγής.

Οι Loebbecke et al. (1989) ερεύνησαν 121 ελεγκτικούς εταίρους στις μεγάλες έξι λογιστικές εταιρείες. Ανέφεραν ότι διαπίστωσαν 354 παρατυπίες. Το πενήντα πέντε τοις εκατό αφορούσε απάτη διαχείρισης που διαπράχθηκε από 384 άτομα και το 45 τοις εκατό αφορούσε αποπληθωρισμούς που διαπράχθηκαν από 178 άτομα.

Οι Marsh et al. (1994) ανέφεραν ότι οι περιπτώσεις απάτης στις οποίες εμπλέκονται ανώτατα διοικητικά στελέχη έχουν γίνει συχνές στην ηπειρωτική Ευρώπη, ιδίως στη Γερμανία. Αυτό αποδίδεται στην ύφεση, η οποία κατέστησε δύσκολη την απόκρυψη ορισμένων δόλιων πράξεων.

Οι Calderon & Green (1994) προέβησαν σε ανάλυση 114 πραγματικών περιπτώσεων εταιρικής απάτης που δημοσιεύθηκε στον εσωτερικό ελεγκτή μεταξύ 1986 και Νοεμβρίου 1990. Διαπίστωσαν ότι ο περιορισμένος διαχωρισμός των καθηκόντων, η ψευδής τεκμηρίωση και ο ανεπαρκής ή ανύπαρκτος έλεγχος αντιπροσωπεύουν το 60% των περιπτώσεων. Επιπλέον, η μελέτη διαπίστωσε ότι οι επαγγελματίες και οι διευθυντικοί

υπάλληλοι συμμετείχαν στο 45% των περιπτώσεων. Με βάση τα ευρήματα, συνέστησαν τα εξής:

- Για την αποτροπή της απάτης, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να διασφαλίζουν τη δημιουργία και τη χρήση ισχυρών συστημάτων πρόληψης που βασίζονται στις θεμελιώδεις αρχές του καλού εσωτερικού ελέγχου.
- Για τον εντοπισμό και τη διερεύνηση της απάτης, οι οργανισμοί πρέπει να διασφαλίσουν την ύπαρξη ισχυρών τμημάτων εσωτερικού ελέγχου με επαρκείς πόρους για να επιδιώξουν τις αυξημένες ευθύνες που αντιμετωπίζουν οι εσωτερικοί ελεγκτές.

Διεξήχθη μια μελέτη για τη χρήση ενός γενικευμένου μοντέλου ποσοτικής απόκρισης, EGB2, για τη μοντελοποίηση και την πρόβλεψη της απάτης διαχείρισης. Το EGB2 είχε κατά μέσο όρο 89,3 τοις εκατό προγνωστική ικανότητα τόσο για συμμετρικές όσο και για ασύμμετρες παραδοχές κόστους σφαλμάτων τύπου I και τύπου II. Τα προγνωστικά χαρακτηριστικά του EGB2 είναι σημαντικά για τους ανεξάρτητους ελεγκτές, καθώς το σφάλμα τύπου II μπορεί να είναι πολύ δαπανηρό για την εταιρεία όσον αφορά τις δικαστικές διαφορές (Hansen et al., 1996).

2.5 Οφέλη εσωτερικού ελέγχου και αποτελέσματα

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA, 2004) ορίζει τον εσωτερικό έλεγχο ως εξής:

«Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική δραστηριότητα διασφάλισης και συμβουλευτικής που έχει σχεδιαστεί για να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του φέρνοντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης» (IIA, 2004).

Τύποι ελέγχων:

Οι έλεγχοι των οικονομικών καταστάσεων παρέχουν εύλογη βεβαιότητα για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις μιας ελεγχόμενης οντότητας παρουσιάζουν δίκαια την οικονομική θέση, τα αποτελέσματα των εργασιών και τις ταμειακές ροές σύμφωνα με τις

γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές. Οι οικονομικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν τον προσδιορισμό εάν:

- οι οικονομικές πληροφορίες παρουσιάζονται σύμφωνα με καθιερωμένα ή δηλωμένα κριτήρια,
- η οικονομική οντότητα έχει συμμορφωθεί με συγκεκριμένες απαιτήσεις χρηματοοικονομικής συμμόρφωσης, ή
- η δομή εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής οντότητας σχετικά με τη χρηματοοικονομική αναφορά και/ή τη διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων έχει σχεδιαστεί και εφαρμοστεί κατάλληλα για την επίτευξη των στόχων ελέγχου (Labadie, 2008).

Ο έλεγχος απόδοσης είναι μια αντικειμενική και συστηματική εξέταση αποδεικτικών στοιχείων με σκοπό την παροχή μιας ανεξάρτητης αξιολόγησης της απόδοσης ενός οργανισμού, προγράμματος, δραστηριότητας ή λειτουργίας με σκοπό τη βελτίωση της δημόσιας λογοδοσίας και τη διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων από μέρη που είναι αρμόδια να επιβλέπουν ή ξεκινήστε διορθωτικές ενέργειες (Labadie, 2008).

Ο έλεγχος απόδοσης περιλαμβάνει τον προσδιορισμό:

- εάν η οικονομική οντότητα αποκτά, προστατεύει και χρησιμοποιεί τους πόρους της (όπως προσωπικό, περιουσία και χώρο) οικονομικά και αποτελεσματικά,
- των αιτίων της αναποτελεσματικότητας ή των αντιοικονομικών πρακτικών
- του βαθμού στον οποίο επιτυγχάνονται τα επιθυμητά αποτελέσματα ή οφέλη που έχει θεσπίσει η κυβέρνηση ή άλλος φορέας εξουσιοδότησης
- της αποτελεσματικότητας; των οργανισμών, προγραμμάτων, δραστηριοτήτων ή λειτουργιών, και
- εάν η οντότητα έχει συμμορφωθεί με σημαντικούς νόμους και κανονισμούς που ισχύουν για το πρόγραμμα (Labadie, 2008).

Ενώ υπάρχει ένας αριθμός εθνικών και διεθνών ελεγκτικών προτύπων και φορέων καθορισμού προτύπων, ο Labadie (2008) άντλησε κυρίως από δύο για τους σκοπούς της έρευνάς του. Τα Κυβερνητικά Πρότυπα Ελέγχου (2003) (γνωστά και ως «η Κίτρινη Βίβλος») (Government Auditing Standards, aka “the Yellow Book”), που εκδόθηκαν από

τον Γενικό Ελεγκτή των Ηνωμένων Πολιτειών, είναι η κατευθυντήρια αναφορά για τους ελέγχους των κρατικών υπηρεσιών των ΗΠΑ, και χρησιμοποιείται από πολλούς ελεγκτές του δημόσιου τομέα σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες κράτη. Τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου (γνωστά και ως «The Red Book») (International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing, aka “The Red Book”) δημοσιεύονται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA, 2004), έναν διεθνή οργανισμό που εκπροσωπεί 100.000 επαγγελματίες εσωτερικού ελέγχου παγκοσμίως με 249 Κεφάλαια και Ινστιτούτα σε 94 χώρες. Τα πρότυπα IIA χρησιμοποιούνται από ελεγκτές του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα στις Ηνωμένες Πολιτείες (Labadie, 2008).

Τα βασικά στοιχεία κάθε ελεγκτικού προτύπου και προγράμματος ελέγχου είναι η ανεξαρτησία του ελεγκτή και η ικανότητα του ελεγκτή:

«Η δραστηριότητα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να είναι απαλλαγμένη από παρεμβολές στον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου, στην εκτέλεση εργασιών και στην κοινοποίηση των αποτελεσμάτων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να διαθέτουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και άλλες ικανότητες που απαιτούνται για την εκτέλεση των ατομικών τους αρμοδιοτήτων» (IIA).

«Σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με το ελεγκτικό έργο, ο ελεγκτικός οργανισμός και ο μεμονωμένος ελεγκτής, είτε κυβερνητικός είτε δημόσιος, θα πρέπει να είναι απαλλαγμένοι τόσο στην πραγματικότητα όσο και στην εμφάνιση από προσωπικές, εξωτερικές και οργανωτικές βλάβες έως την ανεξαρτησία».

«Το προσωπικό στο οποίο έχει ανατεθεί η εκτέλεση του έργου ελέγχου ή βεβαίωσης θα πρέπει συλλογικά να διαθέτει επαρκή επαγγελματική ικανότητα για τα απαιτούμενα καθήκοντα» (USGAO).

Η επίτευξη και η τήρηση αυτών των προτύπων μπορεί να είναι δύσκολη σε χώρες/περιοχές όπου λείπουν οι ελεγκτικοί οργανισμοί ή σε καταστάσεις όπου οι δραστηριότητες ανάκτησης και ανασυγκρότησης εκτελούνται με κατακερματισμό χωρίς συντονισμένα σχέδια. Σε τέτοιες περιπτώσεις, μπορεί να είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί μια ικανότητα ελέγχου - με βάση ένα αναγνωρισμένο σύνολο προτύπων - πριν ξεκινήσει ένα πρόγραμμα ελέγχου. Ταυτόχρονα, μπορεί να χρειαστεί λίγος χρόνος για να προσδιοριστεί ακριβώς ποιος είναι ο «πελάτης» για οποιοδήποτε συγκεκριμένο σύνολο δραστηριοτήτων ελέγχου, ειδικά εάν τα τοπικά ιδρύματα έχουν επηρεαστεί σημαντικά από την καταστροφή. Ενδεικτικά, η έκθεση GAO για το έργο της USAID

σημείωσε πόσο δύσκολο ήταν να καλλιεργηθεί μια εγχώρια ικανότητα ελέγχου λόγω της παρέμβασης της κυβέρνησης υποδοχής και της έλλειψης εμπειρίας (USGAO, 2002).

Κάποιος πρέπει να έχει κάποια «εκεί» για έλεγχο - προγράμματα, πολιτικές, διαδικασίες, εσωτερικούς ελέγχους. Ενδέχεται να είναι απαραίτητο για τους ελεγκτές να παράσχουν καθοδήγηση σχετικά με τη δημιουργία αυτών των μηχανισμών διαχείρισης και ελέγχου προτού καν εξεταστούν οι έλεγχοι. Οι ελεγκτές μπορούν να παρέχουν καθοδήγηση, αλλά δεν μπορούν να δημιουργήσουν αυτά τα συστήματα. Κάτι τέτοιο θα έθετε σε κίνδυνο την ανεξαρτησία της ελεγκτικής λειτουργίας. Εάν υπάρχει κάτι για έλεγχο, πρέπει να αντιμετωπιστούν ορισμένα άλλα ζητήματα:

1. Εκτίμηση κινδύνου - πώς αποφασίζετε τι να ελέγξετε πρώτα; Ποιες είναι οι δραστηριότητες ή οι συνιστώσες του προγράμματος που θέτουν μεγαλύτερο κίνδυνο (π.χ. οικονομικός, φήμης, ασφάλεια, δημόσια υγεία, ρυθμιστικός, μετριασμός κ.λπ.) για την επιτυχία της προσπάθειας ανασυγκρότησης;
2. Έλεγχος/αξιολόγηση μεμονωμένων έργων ή ολόκληρων προγραμμάτων;
3. Πότε πραγματοποιείτε έλεγχο - στο τέλος; (Πότε είναι το «τέλος»;) Στη μέση; Σε συγκεκριμένα σημεία αναφοράς ή σημεία αναφοράς;
4. Θέματα ασφάλειας - είναι ασφαλές για τους ελεγκτές να λειτουργούν στην περιοχή του έργου/προγράμματος; Αυτό γίνεται ιδιαίτερα εμφανές σε περιοχές καταστροφών που έχουν ήδη πληγεί από ένοπλες συγκρούσεις.
5. Εστίαση στον έλεγχο συγκεκριμένων δραστηριοτήτων; Ή τα αποτελέσματα; Ή εσωτερικούς ελέγχους;
6. Τι γίνεται με τις διορθωτικές ενέργειες που προσδιορίζονται στην έκθεση ελέγχου; Ποιος παρακολουθεί; Ποιος είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση της διεξαγωγής τους (Labadie, 2008);

Η Lizarralde (2002) διερευνά τη σχέση μεταξύ του οργανωτικού σχεδιασμού και της απόδοσης όπως εφαρμόζεται στην αξιολόγηση των στεγαστικών έργων μετά την καταστροφή. Προτείνει οι αξιολογήσεις να γίνονται στο τέλος ενός έργου (όχι όσο είναι σε εξέλιξη) και να γίνονται από κάποιον εξωτερικό του έργου. Συνιστά να αξιολογούνται διακριτά έργα - αντί ολόκληρα προγράμματα - και να αξιολογούνται τόσο η διαδικασία όσο και τα αποτελέσματα. Η Lizarralde (2002) προτείνει ένα σύνολο δέκα παραγόντων που πρέπει να αντιμετωπιστούν σχετικά με τα έργα ανακατασκευής και τονίζει: «Η

αξιολόγηση ενός έργου ανασυγκρότησης απαιτεί αξιολόγηση των ακόλουθων πτυχών: αποτελεσματικότητα, αποτελέσματα, χρονισμός, ποιότητα του προϊόντος, καταλληλότητα, αποδοχή, στρατηγική, πεδίο εφαρμογής, επιπτώσεις/στόχοι και εξωτερικές πτυχές» (Lizarralde, 2002).

Η Lizarralde και δύο συνάδελφοι επεκτείνουν το πιθανό πεδίο ελέγχου και αξιολόγησης για να συμπεριλάβουν τη χρήση αυτών ως εργαλείων για «μάθηση» και για βελτίωση μελλοντικών έργων ανασυγκρότησης. Ο στόχος, λένε, είναι «να αναπτυχθεί μια ολιστική κατανόηση των επιπτώσεων του έργου, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αναμενόμενων όσο και των απροσδόκητων αποτελεσμάτων, με σκοπό την απόκτηση εικόνας σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης του επόμενου έργου» (Johnson et al., 2004).

Έτσι, ο έλεγχος των δραστηριοτήτων ανασυγκρότησης μετά την καταστροφή αντιμετωπίζει μια συγκλονιστική ποικιλία πιθανών στόχων ελέγχου, εννοιολογικές προσεγγίσεις, παραμέτρους σχεδιασμού ελέγχου και εμπόδια της κατάστασης. Ο έλεγχος υπό αυτές τις συνθήκες θα απαιτήσει την πλήρη κατανόηση των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών, των νομικών-ρυθμιστικών απαιτήσεων, των οικονομικών περιορισμών και των φυσικών συνθηκών του περιβάλλοντος στο οποίο απαιτείται να λειτουργήσει κάποιος. Αν αυτό δεν ήταν αρκετό, οι ελεγκτές θα πρέπει επίσης να εφαρμόσουν μια ευφάνταστη και δημιουργική μεθοδολογία προκειμένου να προσθέσουν αξία στη διαδικασία ανασυγκρότησης (Labadie, 2008).

Στην έρευνα του Mert (2021) περιγράφεται η άμεση σχέση μεταξύ των εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου που αποκαλύπτονται στους επενδυτές με γεγονότα απάτης σε μια οντότητα και της εμπιστοσύνης των επενδυτών για την επένδυση τέτοιων εταιρειών. Το περιεχόμενο των εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου, οι οποίες έχουν συνταχθεί ειδικά ως απάντηση στο μήνυμα απάτης σε μια εταιρεία, παρέχουν στοιχεία ότι υπάρχει σημαντική συσχέτιση. Η έρευνα υποστηρίζει ότι η παρατηρούμενη συσχέτιση κυμαίνεται ανάλογα με το περιεχόμενο, την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα μιας έκθεσης εσωτερικού ελέγχου. Η ισχύς της καθιερωμένης συσχέτισης ποικίλλει ανάλογα με την παρεχόμενη εμπιστοσύνη στους επενδυτές. Με την εν λόγω εμπιστοσύνη, οι επενδυτές αποφασίζουν να διατηρήσουν τις επενδύσεις τους σε μια εταιρεία, να επενδύσουν νέα κεφάλαια σε μια εταιρεία, να μην επενδύσουν κεφάλαια ή να αποσύρουν επενδυμένα κεφάλαια από μια εταιρεία. Η ροή των προτιμήσεων των εμπειρογνομόνων επενδυτικών ταμείων επηρεάζεται:

- (i) Εάν η διαδικασία και η έκθεση εσωτερικού ελέγχου ολοκληρώνονται από έμπειρους ελεγκτές.

- (ii) (ii) Εάν η εργασία εσωτερικού ελέγχου υποβάλλεται σε αντικειμενική επεξεργασία.
- (iii) (iii) Εάν οι εσωτερικοί ελεγκτές ενεργούν ανεξάρτητα κατά τη διαδικασία ελέγχου (Mert, 2021).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του Mert (2021) δεδομένου ότι κάθε ομάδα συμφερόντων έχει διαφορετικές προσδοκίες από έναν οργανισμό, τα εργαλεία της για την αξιολόγηση του οργανισμού μπορεί να είναι διαφορετικά. Μερικές φορές, μια αναφορά μπορεί να είναι ένα ουσιαστικό έγγραφο για μια ομάδα συμφερόντων, αλλά για μια άλλη ομάδα συμφερόντων, μπορεί να καταλαμβάνει δευτερεύουσα θέση. Η σημασία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου αυξάνεται καθώς η πολυπλοκότητα του οργανισμού είναι μεγαλύτερη. Αυτό το συμπέρασμα δικαιολογεί ότι η εμπειρία των εσωτερικών ελεγκτών, η αντικειμενικότητα της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου και η ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών εκτιμώνται από τους φορείς λήψης επενδυτικών αποφάσεων. Από την άλλη πλευρά, αυτή η εκτίμηση δεν είναι στο επίπεδο του *sine qua non*. Με άλλα λόγια, μπορεί να αποκαλυφθεί ότι η αξιοποίηση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου επιβραβεύεται από τις ομάδες των εταιρειών επενδυτικών κεφαλαίων (Mert, 2021).

Σημειώνεται ότι η υπόθεση του Mert (2021) υποδηλώνει ότι η λειτουργία των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου γίνεται αντιληπτή ως «ζωτικής σημασίας δεδομένα» για τον μηχανισμό επενδυτικών αποφάσεων σε εταιρείες επενδυτικών κεφαλαίων. Μπορεί να υπάρχουν αρκετοί πιθανοί λόγοι για αυτό το αποτέλεσμα και αυτοί οι λόγοι μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο περαιτέρω ερευνητικών μελετών. Ως ένα σημείο, υποστηρίζεται ότι οι χρήστες οικονομικών καταστάσεων πιστεύουν ότι δεν υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ των εκθέσεων εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου. Οι Holt & DeZoort (2009) αναφέρουν ότι οι IAR (Internal Auditing Reports - Εκθέσεις Εσωτερικού Ελέγχου) αυξάνουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών σε μια εταιρεία. Για παράδειγμα, οι IAR μπορούν να ληφθούν υπόψη απλώς ως εργαλείο διακυβέρνησης για το διοικητικό συμβούλιο ή μπορεί να υπάρχουν βασικά ζητήματα όπως οι οικονομικές εκθέσεις και οι γνωστοποιήσεις τους, τα οποία επεξεργάζονται το τμήμα οικονομικών υποθέσεων και εγκρίνονται από εξωτερικούς ελεγκτές. Τέλος, διαφορετικοί χρηματοοικονομικοί δείκτες ή πολλές παράμετροι παραγωγής μπορεί να είναι βασικοί στα μάτια των ειδικών των επενδυτικών ταμείων (Mert, 2021).

3 Μεθοδολογία

3.1 Σκοπός έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξεταστεί με την χρήση της βιβλιογραφικής επισκόπησης, ο βαθμός που ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα όταν χρησιμοποιείται ως εργαλείο αντιμετώπισης της απάτης και, αντίστοιχα, ο βαθμός που η δημιουργική λογιστική έχει το ανάλογο αποτέλεσμα όταν χρησιμοποιείται ως εργαλείο λήψης διοικητικών αποφάσεων.

3.2 Ερευνητική μέθοδος

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση θα είναι δομημένη σύμφωνα με το συμβατικό ή αφηγηματικό στυλ των βιβλιογραφικών ανασκοπήσεων. Συνεπάγεται την κριτική συμπερίληψη των επιλεγμένων εργασιών, με κύρια κριτήρια επιλογής τη σαφήνεια και, στο μέγιστο των δυνατοτήτων του συγγραφέα, την πληρότητα της ανάλυσης της επιστημονικής μεθοδολογίας για τη συγγραφή εργασιών ανασκόπησης βιβλιογραφίας, χωρίς να υπεισέλθω σε υπερβολικά τεχνικές λεπτομέρειες ή ιδιαιτερότητες σχετικά με συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία ή είδη βιβλιογραφικών ανασκοπήσεων (Σταγάκης, 2016). Η προγραμματισμένη περίοδος έκδοσης των έργων ήταν η δεκαετία ακριβώς πριν από την έναρξη του συγκεκριμένου έργου, με σκοπό να συμπεριληφθούν σε αυτά οι τεχνολογικές εξελίξεις που έχουν γίνει χωρίς να αποκλείεται η συμπερίληψη παλαιότερων σημαντικών έργων. Η μηχανή αναζήτησης Google και ο Μελετητής Google (Google Scholar) χρησιμοποιήθηκαν κυρίως για τις αναζητήσεις αυτής της μελέτης. Συνδυάζοντας το θεωρητικό πλαίσιο που συζητήθηκε νωρίτερα στην εργασία και βασιζόμενοι σε περισσότερο πρόσφατες μελέτες, συγκεντρώσαμε τα δευτερογενή ποιοτικά δεδομένα που θα λειτουργήσουν βοηθητικά στην εξαγωγή συμπερασμάτων για το υπό έρευνα θέμα.

3.3 Συλλογή και ανάλυση δεδομένων

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τον ερευνητή, τον ακαδημαϊκό καθώς και τον δάσκαλο, που του επιτρέπει να κάνει έρευνα και να ενημερώνεται για πληροφορίες στην περιοχή ενδιαφέροντός του. Σήμερα, είναι επίσης δυνατό να διεξαχθεί μια επιστημονική αναζήτηση έξω από τα τείχη ενός πανεπιστημίου, επιτρέποντας στον καθένα μας να αποκτήσει αξιόπιστες επιστημονικές πληροφορίες από

τον υπολογιστή του σπιτιού του χρησιμοποιώντας δωρεάν βάσεις δεδομένων και μηχανές αναζήτησης. Δεδομένης της ευκολίας και της άμεσης διαθεσιμότητας των διαδικτυακών βάσεων δεδομένων, αυτή η μέθοδος αναζήτησης καταγράφει ιδιαίτερα μια ανοδική τάση μεταξύ των ακαδημαϊκών, ιδιαίτερα μεταξύ των νεότερων ερευνητών (Tenopir et al., 2015).

Η άνοδος των τοποθεσιών κοινωνικής δικτύωσης που δίνουν έμφαση στον ακαδημαϊκό χώρο και την ανταλλαγή επιστημονικής εργασίας τείνει επίσης να αλλάξει το τοπίο του κλάδου. Το δωρεάν λογισμικό για τη διαχείριση βιβλιογραφικών αναφορών (Mendeley, Qiqqa, κ.λπ.) διευκολύνει επίσης την ταξινόμηση ηλεκτρονικών επιστημονικών εργασιών και τον άμεσο σχολιασμό τους στην ίδια τοποθεσία. Επιτρέπουν επίσης στους χρήστες να αναζητούν και να μοιράζονται επιστημονικά έργα εντός της κοινότητας χρηστών, κάτι που αλλάζει δυναμικά τον τρόπο με τον οποίο ο χρήστης ανακαλύπτει νέο επιστημονικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Αυτός θεωρείται ως ένας συναρπαστικός τομέας μελέτης και προόδου που έχει τη δυνατότητα να αλλάξει με την πάροδο του χρόνου, μαζί με τον τρόπο που αλληλοεπιδρούμε με την επιστημονική δραστηριότητα (Σταγάκης, 2016).

3.4 Ηθικά θέματα

Καθ' όλη τη διαδικασία της έρευνας λήφθηκε μέριμνα να τηρηθεί η ερευνητική δεοντολογία. Συγκεκριμένα τηρήθηκαν τα ακόλουθα:

- Ειλικρίνεια και διαφάνεια κατά τη διαδικασία και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.
- Αυστηρή τήρηση της βιβλιογραφικής δεοντολογίας όσον αφορά τις απαραίτητες παραπομπές και αναφορές.

4 Αποτελέσματα έρευνας

4.1 Ο εσωτερικός έλεγχος ως εργαλείο αντιμετώπισης της απάτης

Η απάτη είναι μία από τις κύριες απειλές για τη συνέχεια των επιχειρήσεων και συχνά καταλήγει στην αποτυχία των οργανισμών και σε οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές καταστροφές. Έτσι, οι δόλιες δραστηριότητες υπονομεύουν την ικανότητα των οργανισμών να γίνουν πιο βιώσιμοι. Σύμφωνα με τους Montesdeoca et al. (2019), η έλλειψη ηθικής στις επιχειρήσεις προάγει τη μείωση της ευθύνης, η οποία με τη σειρά της οδηγεί στην εμφάνιση απάτης, ένα είδος κακής πρακτικής, μεταξύ άλλων, που έχει επιβλαβείς συνέπειες για τις εταιρείες, όπως απώλεια αξίας, φήμη και εικόνα. Οι Martínez-Ferrero et al. (2013) βρήκαν μια αρνητική σχέση μεταξύ των πρακτικών βιωσιμότητας και της απάτης. Για να ενισχύσει αυτή την ιδέα, ο Jan (2018) δηλώνει, «Η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις βλάπτει σοβαρά τη βιώσιμη ανάπτυξη των επιχειρήσεων και των χρηματοπιστωτικών αγορών. Ως εκ τούτου, η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μοντέλου για τον εντοπισμό της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων είναι ένα σημαντικό και επείγον ζήτημα» (Samagaio & Diogo, 2022).

Η εταιρική διακυβέρνηση έχει γίνει ένα κρίσιμο στοιχείο για τις εταιρείες για την επίτευξη των στόχων τους και την ικανοποίηση των συμφερόντων όλων των ενδιαφερομένων. Ο Elkington (1997) υποστηρίζει ότι μια διαδικασία καλής εταιρικής διακυβέρνησης θα επιτρέψει στην εταιρεία να έχει την ευκαιρία να συνεισφέρει σε έναν αυθεντικό βιώσιμο καπιταλισμό, διασφαλίζοντας την επιτυχή ολοκλήρωση του τριπλού αποτελέσματος. Για τη βελτίωση της απόδοσης των επιχειρήσεων, ορισμένοι συγγραφείς αναγνωρίζουν τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου και τις θετικές επιπτώσεις του για την εταιρική διακυβέρνηση και διαχείριση. Ως στοιχείο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαχείριση επιχειρηματικού κινδύνου, ιδιαίτερα στον πιο ενεργό έλεγχο του κινδύνου απάτης (Samagaio & Diogo, 2022).

Το ανθρώπινο κεφάλαιο είναι ένας βασικός μοχλός για την απόδοση της εταιρείας, η οποία αντανakλάται επίσης στο επάγγελμα του ελεγκτή. Ως εκ τούτου, ο Sharifo (2014) προτείνει ότι τόσο το βασισμένο σε υπολογιστή όσο και το ανθρώπινο κεφάλαιο μπορούν να βελτιώσουν τον εσωτερικό έλεγχο των οργανισμών. Έτσι, για να επιτευχθούν υψηλά επίπεδα ποιότητας για εσωτερικούς ελέγχους, ο ελεγκτής πρέπει να είναι ικανός σε πολλά επίπεδα και να υποστηρίζεται από εργαλεία όπως η τεχνολογία. Η τεχνολογία έχει θεωρηθεί ως οδηγός για την υποστήριξη αποφάσεων. Περιορίζοντας την

τεχνολογία που αναφέρεται, μπορούμε να καθορίσουμε ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο που ονομάζεται εργαλεία και τεχνικές ελέγχου με τη βοήθεια υπολογιστή (Computer-Assisted Audit Tools and Techniques - CAAT) (Samagaio & Diogo, 2022).

Τα πρότυπα της ΙΙΑ συνιστούν τη χρήση CAAT για την επάρκεια άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας. Τα CAAT μπορούν να χρησιμοποιηθούν από εσωτερικούς ελεγκτές σε εργασίες που σχετίζονται με τον έλεγχο των εσωτερικών ελέγχων, στην εκτίμηση κινδύνου κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και σε εγκληματολογικές έρευνες Coderge (2000). Οι Singleton et al. (2006) αναφέρουν έξι πλεονεκτήματα από τη χρήση CAAT:

(1) Τα CAAT μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο ολόκληρων δεδομένων, επιτρέποντας σε έναν εκπαιδευμένο ελεγκτή να αναγνωρίσει μια πληθώρα κόκκινων σημαιών.

(2) Τα προϊόντα λογισμικού CAAT χρησιμοποιούν εντολές και διαδικασίες που έχουν συνηθίσει οι ελεγκτές, συντομεύοντας την καμπύλη μάθησης (π.χ. Microsoft Excel, Stata και SPSS).

(3) Τα CAAT διευκολύνουν τους ελεγκτές στη δημιουργία εκθέσεων.

(4) Τα CAAT είναι ευέλικτα και μπορούν να εξάγουν δεδομένα σε διάφορες μορφές.

(5) ορισμένα CAAT συνήθως δεν μπορούν να επεξεργαστούν τα δεδομένα, διατηρώντας την πλήρη ακεραιότητά τους. Και

(6) Τα CAAT επιτρέπουν στους ελεγκτές να αυτοματοποιούν την εκτέλεση δοκιμών. Κατά συνέπεια, τα CAAT βελτιώνουν την εσωτερική αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων και είναι κρίσιμα για τη διαρκή επιβίωση και ανταγωνιστικότητα των οργανισμών.

Τα CAAT μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εντοπισμό κινδύνων απάτης και τον εντοπισμό απάτης. Η απάτη είναι ένα ανατρεπτικό συμβάν, ενώ ο κίνδυνος απάτης μπορεί να αντιμετωπιστεί. Οι Smidt et al. (2019) σημειώνουν ότι τα CAAT μπορούν να χρησιμοποιηθούν από εσωτερικούς ελεγκτές για να επισημάνουν συναλλαγές με χαρακτηριστικά που πιθανόν να σχετίζονται με δόλιες πράξεις—κόκκινες σημαίες. Παράλληλα, τα CAAT μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να επιτρέψουν στον ελεγκτή να ανακαλύψει περιπτώσεις απάτης και τις αιτίες τους με περισσότερα στοιχεία, καθιστώντας έτσι δυνατή τη βελτίωση της ποιότητας του ελέγχου. Οι Pereira & Nascimento (2005) διαπίστωσαν ότι το λογισμικό ελέγχου ήταν το δεύτερο πιο

χρησιμοποιούμενο εργαλείο από τους εσωτερικούς ελεγκτές της Βραζιλίας για τον εντοπισμό απάτης (Samagaio & Diogo, 2022).

Η τεχνολογία μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες βελτίωσης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας, βοηθώντας τους οργανισμούς να γίνουν πιο βιώσιμοι. Τα αποτελέσματα της μελέτης μας δείχνουν ότι υπάρχει θετική επίδραση της χρήσης CAAT από εσωτερικούς ελεγκτές στον εντοπισμό απάτης στον κύκλο των προμηθειών και ότι η ένταση αυτής της σχέσης δεν επηρεάζεται από τον τύπο ή το μέγεθος της οντότητας. Στην έρευνα των Samagaio & Diogo (2022) διαπιστώθηκε η σχέση μεταξύ της χρήσης CAAT και της απάτης έχει πρακτικές επιπτώσεις, βοηθώντας στην κατανόηση της επίδρασης της χρήσης CAAT για τη βελτίωση της απόδοσης εσωτερικού ελέγχου μέσω των οφελών που μπορεί να παράγει όσον αφορά την ελαχιστοποίηση του κινδύνου απάτης. Η χρήση της πληροφορικής αυξάνει την αναλυτική ικανότητα των εσωτερικών ελεγκτών, η οποία μεταφράζεται σε αναμενόμενα κέρδη όσον αφορά τον εντοπισμό παρατυπιών στα λογιστικά αρχεία, κλοπή περιουσιακών στοιχείων ή αναποτελεσματικές λειτουργίες. Κατά συνέπεια, η βελτίωση της ποιότητας των εσωτερικών ελέγχων θα έχει θετική επίδραση στην εταιρική διακυβέρνηση, βοηθώντας τους οργανισμούς να επιτύχουν υψηλότερα επίπεδα βιωσιμότητας (Samagaio & Diogo, 2022).

Μελέτη περίπτωσης: η απάτη της Roslyn

Στα τέλη του 2002 φάνηκε ότι η απάτη περιορίστηκε σε περίπου 223.000 δολάρια και διαπράχθηκε από ένα άτομο, τη βοηθό έφορο επιχειρήσεων, Pamela Gluckin. Το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία για την αποδοχή αποζημίωσης ύψους 250.000 δολαρίων (η ζημία συν τα νομικά και λογιστικά έξοδα), μαζί με την παραίτηση της κας Gluckin και την παραίτηση της άδειας διαχειριστή της. Μετά από εισήγηση του επιθεωρητή, το Συμβούλιο δεν άσκησε ποινικές διώξεις ούτε ενημέρωσε την εταιρεία ομολόγων της περιφέρειας για τη ζημία. αυτές οι ενέργειες υποκινήθηκαν εν μέρει από την επιθυμία να αποφευχθεί η αρνητική δημοσιότητα για την περιοχή (Huefner, 2010).

Περίπου ενάμιση χρόνο αργότερα, στις αρχές του 2004, προέκυψαν ισχυρισμοί ότι η απάτη ήταν σημαντικά μεγαλύτερη και πιο διαδεδομένη από τα 223.000 δολάρια που εντοπίστηκαν στα τέλη του 2002. Ο Περιφερειακός Εισαγγελέας της Κομητείας Νασάου ξεκίνησε έρευνα και, τον Ιούνιο του 2004, το Τμήμα Ελεγκτών της Πολιτείας της Νέας Υόρκης ξεκίνησε πλήρη έλεγχο της περιοχής, καλύπτοντας την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1996 έως τις 14 Ιουνίου 2004. Ο έλεγχος αυτός περιλάμβανε την εξέταση περισσότερων από 57.000 ελέγχων και συναφών αρχείων. Ο έλεγχος, που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2005, διαπίστωσε υπεξαίρεση και κατάχρηση περιφερειακών κονδυλίων άνω

των 11 εκατομμυρίων δολαρίων, που πραγματοποιήθηκε με διάφορους τρόπους από διάφορους υπαλλήλους της περιοχής για προσωπικό τους όφελος και προς όφελος των μελών της οικογένειας και των φίλων (Huefner, 2010).

Διαπιστώθηκε ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι είτε έλειπαν είτε δεν παρακολουθούνταν σε πολλούς τομείς· εκείνες που αφορούσαν εκταμιεύσεις για αγορές και εκταμιεύσεις για μισθοδοσία ήταν ιδιαίτερα σημαντικές για την απάτη. Ο έλεγχος διαπίστωσε ότι η περιφέρεια δεν διέθετε γραπτές διαδικασίες για τις εντολές αγοράς μέχρι τον Νοέμβριο του 2002, αφού είχε σημειωθεί το μεγαλύτερο μέρος της απάτης. Επιπλέον, οι εντολές αγοράς δεν ήταν αριθμημένες με πρέσα (προ-αριθμημένες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εκτύπωσης). Τα εντάλματα ελέγχου δεν χρησιμοποιήθηκαν σωστά, οι πληρωμές πραγματοποιήθηκαν χωρίς επαρκή τεκμηρίωση και οι έλεγχοι ταχυδρομήθηκαν πριν από τον έλεγχο και την έγκριση από τον Εσωτερικό Ελεγκτή Απαιτήσεων. Σε πολλές περιπτώσεις, ένα «χειρόγραφο ένταλμα» συντάχθηκε από τον επιθεωρητή ή τον βοηθό επιθεωρητή για τις επιχειρήσεις για την επεξεργασία πληρωμών εκτός του κανονικού κύκλου πληρωμών. Οι λογαριασμοί πιστώσεων υπερέβαιναν συστηματικά τις δαπάνες τους, η απουσία εκθέσεων για την κατάσταση του προϋπολογισμού στο Διοικητικό Συμβούλιο προκάλεσε την απαρατήρητη εμφάνισή τους. Αρκετά άτομα είχαν πρόσβαση στη δισκέτα υπογραφής επιταγών, ακυρώνοντας τον έλεγχο που θα έπρεπε να είχε ασκήσει ο Ταμίας. Ως αποτέλεσμα αυτών των ελλείψεων, οι δράστες μπόρεσαν να υπεξαιρεθούν κονδύλια της Περιφέρειας για πολλά χρόνια (Huefner, 2010).

Η υπόθεση της σχολικής περιφέρειας Roslyn προσφέρει χρήσιμα μαθήματα για τις διοικήσεις όλων των οντοτήτων, αλλά ειδικά για τους διευθυντές και τα εποπτικά όργανα στη δημοτική αρένα. Μια σαφής συνέπεια είναι ότι η πιστή τήρηση των ελέγχων είναι απαραίτητη. Μερικές φορές λέγεται ότι το να έχουμε ελέγχους αλλά να μην τους ακολουθούμε είναι χειρότερο από το να μην έχουμε καθόλου ελέγχους. η απλή ύπαρξη ενός συστήματος ελέγχου προσδίδει ψευδή αίσθηση ασφάλειας. Οι παραβιάσεις και η γενική απροσεξία σε επιτόπιους ελέγχους ήταν ευρέως διαδεδομένες στην υπόθεση Roslyn, από το ίδιο το Συμβούλιο Εκπαίδευσης έως την επιτροπή ελέγχου και τους διορισμένους του (Huefner, 2010).

Το σκάνδαλο της σχολικής περιφέρειας Roslyn επέστησε την προσοχή στο ζήτημα της απάτης σε οργανισμούς του δημόσιου τομέα. Εκτός από την εντατική έρευνα και τη δίωξη αρκετών ατόμων, παρήγαγε τόσο μια σημαντική προσπάθεια ελέγχου στις

σχολικές περιφέρειες από το κράτος, όσο και νέα νομοθεσία για την ενίσχυση της διακυβέρνησης και του ελέγχου των δημόσιων σχολικών πόρων (Huefner, 2010).

4.2 Η δημιουργική λογιστική ως εργαλείο λήψης αποφάσεων

Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου είναι ένα από τα διαχειριστικά και οικονομικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την οργάνωση οικονομικών και διαχειριστικών θεμάτων όπως αποφάσεις, σχέδια και στρατηγικές, διασφαλίζοντας έτσι την επίτευξη των επιθυμητών στόχων. Ο εσωτερικός έλεγχος ορίζεται ως ένας τύπος διευθυντικού ελέγχου που στοχεύει στην αξιολόγηση άλλων εργαλείων ελέγχου στον οργανισμό και έτσι βοηθά τους διευθυντές σε όλα τα επίπεδα να λαμβάνουν ορθές και τεκμηριωμένες αποφάσεις. Οι οργανισμοί έχουν στόχο να αναπτύξουν την απόδοση των εσωτερικών ελεγκτών με την ελπίδα να επιτύχουν εσωτερικό έλεγχο υψηλής ποιότητας ακολουθώντας διοικητικές και οικονομικές προσεγγίσεις και μεθόδους που διασφαλίζουν ότι ο οργανισμός φτάνει σε υψηλό επίπεδο ποιότητας στον εσωτερικό έλεγχο (Mihret & Grant, 2017). Ο εσωτερικός έλεγχος επικεντρώνεται στον εντοπισμό, την εξέταση και την επανεξέταση των οικονομικών και διαχειριστικών πληροφοριών και την απόδειξη της συμμόρφωσής τους με την πραγματικότητα, εκτός από την εξέταση της αξιοπιστίας και την ταξινόμησή τους και την υποβολή εκθέσεων που αντιπροσωπεύουν αυτές τις πληροφορίες. Μεταξύ των καθηκόντων του εσωτερικού ελέγχου είναι η αξιολόγηση και η αναθεώρηση του λογιστικού συστήματος στον οργανισμό και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των λογιστικών συστημάτων που χρησιμοποιούνται προκειμένου να διασφαλιστεί το υψηλότερο επίπεδο ακρίβειας και καταλληλότητας των οικονομικών δεδομένων και αναφορών που σχετίζονται με τις συνθήκες του οργανισμού (Qatawneh, 2021).

Με βάση το γεγονός ότι η ποιότητα είναι ο βαθμός συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις και οι οργανισμοί που επιδιώκουν να φτάσουν στο επίπεδο ποιότητας είναι στην πραγματικότητα οργανισμοί που προσπαθούν να παρακολουθούν τις καθημερινές δραστηριότητες και την εργασία τους, να μειώνουν τα λάθη, να εντοπίζουν αποκλίσεις και να εξυπηρετούν την ανώτατη διοίκηση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τότε η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου αναφέρεται στην παροχή εσωτερικού ελέγχου υψηλής ποιότητας με την αντιστοίχιση του λογιστικού συστήματος που υιοθετήθηκε με ρεαλιστικά στοιχεία και δεδομένα και στη συνέχεια διασφαλίζοντας πρόσβαση στην απαιτούμενη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα (Mehmoon, 2020). Η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου είναι η ικανότητα εντοπισμού αδυναμιών και δυνατών σημείων στον εσωτερικό έλεγχο και παρουσίασης όλων των προτάσεων και συστάσεων για την

αντιμετώπιση των αδυναμιών και την εκμετάλλευση των δυνατών σημείων. Όσον αφορά το [8] διαπιστώθηκε ότι η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου δεν είναι παρά η μεγάλη δέσμευση στα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου και στους επαγγελματικούς κώδικες δεοντολογίας κατά την άσκηση της ελεγκτικής δραστηριότητας (Qatawneh, 2021).

Είναι γνωστό ότι ένα σύστημα συνήθως αποτελείται από μια ομάδα στοιχείων τα οποία η διασύνδεση οδηγεί στην ολοκλήρωση μιας συγκεκριμένης λειτουργίας. Είτε το σύστημα είναι μηχανογραφημένο είτε όχι, συνήθως διέπεται από ένα σύνολο αρχών, προτύπων, ελέγχων και διατάξεων που πρέπει να τηρούνται τακτικά προκειμένου να διασφαλιστούν τα καλύτερα αποτελέσματα. Η λογιστική - όπως όλοι οι άλλοι τομείς - έχει τους δικούς της κανονισμούς, εφαρμογές, πρότυπα και διατάξεις που δεν πρέπει να παραβιάζονται. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα (Accounting Information Systems - AIS) ορίστηκαν ως συστήματα των οποίων η ευθύνη είναι να παρέχουν οικονομικές και στατιστικές αναφορές βασισμένες σε βάσεις υψηλής ποιότητας, όσον αφορά τις εισροές, τις διαδικασίες και τις εκροές που βοηθούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων διοικητικής ή οικονομικής φύσης. Από μια άλλη άποψη, τα AIS είναι μια ομάδα συστημάτων που ασχολούνται με οικονομικές αναφορές που σχετίζονται με τον οργανισμό, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό περιβάλλον, και η λειτουργία του είναι να επεξεργάζεται δεδομένα για χρηματοοικονομικές συναλλαγές και να τα παρουσιάζει σε συγκεκριμένα τμήματα. Η φύση των εξόδων του AIS ποικίλλει ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος του οργανισμού, την ποσότητα των δεδομένων που ρέουν και τη φύση των λειτουργιών του οργανισμού. Με βάση αυτό, η εφαρμογή, η χρήση, η απασχόληση και η χρησιμότητα της εφαρμογής AIS σε όλες τις μορφές της διαφέρουν σημαντικά από το ένα περιβάλλον στο άλλο, συμπεριλαμβανομένου του οργανωτικού περιβάλλοντος, της τεχνογνωσίας των ελεγκτών και των κανονισμών που ακολουθούνται εντός του οργανισμού (Qatawneh, 2021).

Σύμφωνα με τον Qatawneh (2021), η πλήρης εξάρτηση από αυτοματοποιημένες εφαρμογές AIS ενέχει πολλούς κινδύνους που θα επηρέαζαν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου και οι οργανισμοί υποχρεούνται να διεξάγουν πολλές γενικές δοκιμές νοητικών ικανοτήτων και τεστ τεχνικών γνώσεων στον τομέα της λογιστικής. σύστημα αλληλουχίας γραμμάτων και αριθμών και προσδιορισμός της ικανότητας του ελεγκτή να λύνει αλγεβρικές εξισώσεις, ικανότητα ή ταχύτητα εισαγωγής λογιστικών δεδομένων, ικανότητα προετοιμασίας χαρτών ροής και συμπερασμάτων από την πραγματικότητα και ικανότητα ανάλυσης και λογικής σκέψης. Τέτοιες δοκιμές μπορούν να επιτευχθούν μέσω της εστίασης στις προσεγγίσεις των ελεγκτών κατά την αντιμετώπιση των εφαρμογών AIS, την τεχνογνωσία και την ικανότητά τους να

συνεργάζονται με τέτοια συστήματα, επιπλέον, στην τρέχουσα έρευνα τονίστηκε ότι τα άτομα έδειξαν υψηλό επίπεδο επίγνωσης σχετικά με τη μεταβλητή του AIS. Οι εφαρμογές και οι κίνδυνοι του καθώς οι απαντήσεις τους δοκιμάστηκαν και έδειξαν υψηλό επίπεδο κατανόησης, αυτό φάνηκε μέσω της συνέπειας του εργαλείου μελέτης και των ομοιογενών αποτελεσμάτων που προέκυψαν μέσω της ανάλυσης. Ωστόσο, πρέπει να υπάρχει ένας χώρος για περισσότερη βελτίωση και θα πρέπει να δοθεί ανάπτυξη στους ελεγκτές στον τομέα της χρήσης εφαρμογών AIS στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου (Qatawneh, 2021).

Σε περαιτέρω ανάλυση, η μελέτη των Παρίκ & Παρίκονά (2020) ανέλυσε τους καθοριστικούς παράγοντες των ειλικρινών λογιστικών λαθών που οδηγούν σε οικονομικές επαναδιατυπώσεις με βάση δεδομένα από τη βάση δεδομένων SEC και από ετήσιες εκθέσεις. Η μελέτη στηρίχθηκε στο επιχείρημα ότι τα λογιστικά λάθη είναι ακριβά για εταιρείες που πρέπει να αλλάξουν ήδη δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και έχουν αντίκτυπο στη φήμη της εταιρείας και στην τιμή της μετοχής. Οι περισσότεροι συγγραφείς επικεντρώνονται στην πρόβλεψη λογιστικών απατών και οι οικονομικές επαναδιατυπώσεις παραμένουν στο υπόβαθρο της έρευνας. Οι οικονομικές επαναδιατυπώσεις δεν μελετώνται με πολλή λεπτομέρεια στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία. Παρά τον υψηλό αντίκτυπο των οικονομικών αναδιατυπώσεων στην εμπιστοσύνη των μετόχων και των επενδυτών της εταιρείας, σχεδόν κανένας συγγραφέας δεν ασχολείται με το θέμα από το σημείο πιθανής ανίχνευσης και πρόβλεψης. Οι παρούσες μελέτες επικεντρώνονται κυρίως στον εντοπισμό λογιστικών απατών μέσω τεχνικών εξόρυξης δεδομένων και λογιστικής παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα αυτών των μελετών δεν μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν σε πραγματικές καταστάσεις, καθώς επικεντρώνονται στην περιγραφή πιθανών τρόπων δημιουργίας μοντέλων πρόβλεψης για τον εντοπισμό λογιστικής απάτης. Μια τέτοια προσέγγιση δεν είναι πολύ αποτελεσματική στη διαδικασία ανίχνευσης απάτης, καθώς η ανάπτυξη και εφαρμογή τέτοιων μοντέλων είναι χρονοβόρα και δαπανηρή (Παρίκ & Παρίκονά, 2020).

Η δημιουργία μαθηματικών μοντέλων για τη διερεύνηση της στατιστικής εξάρτησης χρησιμοποιεί κυρίως μεθόδους διακριτικής ανάλυσης και λογιστικής παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα των μοντέλων που αναπτύχθηκαν στην έρευνα των Παρίκ & Παρίκονά (2020) υποδεικνύουν ότι παρά τη σημαντική τυχαιότητα είναι δυνατό να προβλεφθούν οι οικονομικές επαναδιατυπώσεις με σχετικά υψηλή ακρίβεια. Η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε σε αυτή τη μελέτη απέδειξε ότι η ανάπτυξη πιο ακριβών μοντέλων για την πρόβλεψη των οικονομικών αναπροσαρμογών μπορεί να επιτευχθεί όταν

χρησιμοποιούνται ετήσιες αλλαγές στις μεταβλητές των χρηματοοικονομικών δεδομένων ως μεταβλητές εισόδου, σε αντίθεση με τη χρήση πολύπλοκων οικονομικών δεικτών όπως στο μοντέλο Beneish. Τα μοντέλα που βασίζονται σε ετήσιες αλλαγές στις μεταβλητές των οικονομικών δεδομένων είναι πιο ακριβή κατά περίπου 20 τοις εκατό στο σύνολο δεδομένων εκπαίδευσης και κατά 5 έως 10 τοις εκατό στα δεδομένα δοκιμών. Το μοντέλο λογιστικής παλινδρόμησης που έχει αναπτυχθεί για αλλαγές από έτος σε έτος στις μεταβλητές των οικονομικών δεδομένων επιτυγχάνει επίσης προγνωστική ακρίβεια συγκρίσιμη με το αρχικό μοντέλο Beneish, και μάλιστα ξεπερνά την ακρίβειά του όταν δοκιμάζεται σε ερευνητικό δείγμα αυτής της μελέτης. Με βάση αυτό το γεγονός μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το μοντέλο Beneish μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν είναι αρκετά ακριβές για την ανίχνευση ακούσιων επαναδιατυπώσεων (Parík & Παρίκονά, 2020).

Μελέτη Περίπτωσης: Enron

Το "Enron" έχει γίνει λιγότερο το όνομα για μια εταιρεία παρά μια στενογραφία για την κατάχρηση μαμούθ των οικονομικών αναφορών και της εταιρικής διακυβέρνησης μιας ποικιλίας τόσο κατάφωρης ώστε να είναι σχεδόν απίστευτη. Σε όλο τον κόσμο υπάρχει συζήτηση σε συνέδρια και ρυθμιστικούς φορείς για το αν το "Enron" μπορεί να συμβεί σε αυτή ή εκείνη τη χώρα. Λίγοι αν όχι καθόλου είναι τόσο εφησυχασμένοι ώστε να θεωρούν ότι είναι απρόσβλητοι από τον «Enronitus». Τα γεγονότα στις ΗΠΑ έχουν συχνά παγκόσμιες συνέπειες, και εξακολουθούμε να ζούμε με τον αντίκτυπο της "11ης Σεπτεμβρίου" (9/11 στην αμερικανική γλώσσα) καθώς και της "Enron", και οι δύο έχουν εισέλθει στο παγκόσμιο λεξιλόγιο ως ένα είδος στενογραφίας. Ο αντιπρόεδρος πληροφοριοδοτών της Enron, Sherron Watkins, ήταν μεταξύ των τριών «Προσώπων της Χρονιάς» για το περιοδικό *Time*, και δύο άλλες γυναίκες πληροφοριοδότες μοιράστηκαν επίσης αυτή την τιμή: η Cynthia Cooper, αντιπρόεδρος εσωτερικού ελέγχου στο WorldCom, και η Coleen Rowley, ειδική πράκτορας του FBI, η οποία αποκάλυψε τις ανεπάρκειες του FBI σχετικά με την «11η Σεπτεμβρίου», συνδέοντας έτσι τα δύο κομμάτια στενογραφίας μας. Έτσι, δύο στις τρεις από αυτές τις «υπεργυναίκες» συνδέονταν με παραβιάσεις εταιρικής διακυβέρνησης παρόμοιου είδους, με την οικονομική πληροφόρηση να έχει παραβιαστεί (Vinten, 2003).

Η εταιρική διακυβέρνηση δεν είναι ένα νέο ζήτημα. Μπορεί να χρονολογείται από όταν η ενσωμάτωση με περιορισμένη ευθύνη έγινε διαθέσιμη τον δέκατο ένατο αιώνα, με την ανάγκη για νομοθεσία και ρύθμιση. Πρόσφατα η συζήτηση επικεντρώθηκε σε πιο συγκεκριμένες ανησυχίες. Αυτά περιστρέφονται γύρω από τη λογοδοσία εκείνων που

ελέγχουν τις εταιρείες σε εκείνους που έχουν το εναπομένον οικονομικό συμφέρον στην εταιρική επιτυχία, συνήθως τους μετόχους, αλλά όταν η εταιρεία πλησιάζει στην αφερεγγυότητα, τότε και τους πιστωτές της, καθώς και τη διεύρυνση της συζήτησης για να εξετάσει τα ενδιαφερόμενα μέρη. Όλα στο χώρο εργασίας λειτουργούν πλέον μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο και αυτό είναι το πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσονται και ενισχύονται οι σταδιοδρομίες διεθνώς (Vinten, 2003).

Λογιστική και υποβολή χρηματοοικονομικών εκθέσεων:

1. Η βασιζόμενη σε αρχές «ουσία έναντι του τύπου» θα πρέπει να γίνει ο κανόνας. Ωστόσο, πρέπει να συζητηθεί και να καθοριστεί ο κατάλληλος ρόλος για μια προσέγγιση βασισμένη σε κανόνες. Αυτό είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια στεγνή φιλοσοφική συζήτηση. Είναι θεμελιώδες για τον τρόπο διατύπωσης και εκτέλεσης της λογιστικής.
2. Οι ΗΠΑ ως σημαντικός παράγοντας πρέπει να ευθυγραμμιστούν περισσότερο με τον υπόλοιπο κόσμο, με ταχεία σύγκλιση. Αυτό, πράγματι, έχει αρχίσει να συμβαίνει, με περισσότερο άνοιγμα στις εξελίξεις εκτός των ΗΠΑ και την παγκόσμια ανάγκη να τραγουδάει από το ίδιο φύλλο ύμνου.
3. Πρέπει να θεσπιστούν τρία επίπεδα αυστηρότητας στην υποβολή εκθέσεων σε αντίθεση με τα δύο που ισχύουν σήμερα: μεγάλες οντότητες υψηλού κινδύνου και/ή σημαντικές· ενδιάμεσες εταιρείες· μικρές επιχειρήσεις. Προηγουμένως, υπήρχαν παραχωρήσεις μόνο για τον τομέα των μικρών επιχειρήσεων. Δεν θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι η ενδιάμεση κατηγορία έχει μικρότερο επίπεδο από ό,τι σήμερα, αλλά μάλλον ότι η κορυφαία κατηγορία έχει αυξανόμενες απαιτήσεις. Η έννοια της σημαντικότητας συχνά παραμένει ασαφής σε λογιστικούς και ελεγκτικούς όρους. Πρέπει να γίνει πιο συγκεκριμένη, ώστε να υπάρχει διαφάνεια.
4. Με τις πολυπλοκότητες που εμπλέκονται, όπως στα παράγωγα και τις οντότητες ειδικού σκοπού, το σχεδόν ακατανόητο των λογαριασμών για πολλούς από τους ενδιαφερόμενους και την ίδια τη λογιστική που προσπαθεί να συμβαδίσει με την πραγματικότητα του ηλεκτρονικού εμπορίου και του περιβάλλοντος γνώσης, πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί η επαρκής επικοινωνία με τους χρήστες. Τα ζητήματα που επηρεάζουν τον κίνδυνο και την αξία πρέπει να καταστούν σαφή.
5. Το πιο περιεκτικό μοντέλο υποβολής εκθέσεων προϋποθέτει περισσότερα ποιοτικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων βάσει των οποίων μπορούν να κριθούν οι επιδόσεις των διοικητικών συμβουλίων και των εταιρειών. Πράγματι, τα ποιοτικά

δεδομένα είναι ζωτικής σημασίας για την ερμηνεία των ποσοτικών δεδομένων, τα οποία σπάνια μιλούν από μόνα τους και πρέπει να τοποθετηθούν στο πλαίσιο (Vinten, 2003).

Μεγάλο μέρος της ανάγκης ενθάρρυνσης της εταιρικής διακυβέρνησης της επιχείρησης εξαρτάται από την παροχή κατάλληλων πληροφοριών για τη διοίκηση, τον διευθυντή, τους μετόχους και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αναγνωρίζεται ότι οι εταιρείες υιοθετούν μια ριψοκίνδυνη στρατηγική εάν βασίζονται στις απρόβλεπτες αποκαλύψεις μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος ως μέσο ελέγχου, αν και είναι ένας κατάλληλος μηχανισμός ελέγχου για την ενθάρρυνση και την επιβράβευση της εσωτερικής καταγγελίας δυσλειτουργιών, και την αναγνωρίζουν ως φυσικό μέρος οποιουδήποτε συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης (Vinten, 2003).

Συμπεράσματα

Αυτή η βιβλιογραφική επισκόπηση αποκάλυψε σημαντικές πληροφορίες για την χρήση του εσωτερικού ελέγχου και της δημιουργικής λογιστικής ως εργαλεία αντιμετώπισης της απάτης, αλλά και για την λήψη διοικητικών αποφάσεων. Η χρήση, λοιπόν, του εσωτερικού ελέγχου και συγκεκριμένα για την αντιμετώπιση απάτης κατέληξε στον όρο δημιουργική λογιστική και, μέσω της έρευνας, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι αναφερόμαστε σε συγκεκριμένες πολύ-διεργασίες που διέπουν κάθε είδους και μεγέθους οργανισμό σε πολλές περισσότερες από μια διαστάσεις. Εφόσον αυτός εφαρμοστεί καθώς είθισται και βάσει συγκεκριμένων προτύπων, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να προσδώσει σημαντικά αποτελέσματα σε οποιαδήποτε οντότητα τον ακολουθήσει, ακόμη και σε περιπτώσεις που υπάρξει ανακάλυψη απάτης και χρειαστεί μια περίοδο ανάκαμψης, στην εποχή μας είναι περισσότερο εύκολο κανείς να βρει την λύση. Η θέση αυτή σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγεται διαδικασίες εύκολες και βραχύχρονες, σήμερα όμως πολλές διαδικασίες που πριν 20 χρόνια φάνταζαν απίστευτο να ολοκληρωθούν σε συντομότερο χρονικό διάστημα, πλέον είναι περισσότερο δυνατό με την τεχνολογία να έχει σημαντικό ρόλο σε αυτό. Τα αυτοματοποιημένα συστήματα ελέγχου μπορούν ακόμη και να προβλέψουν πιθανότητες και σενάρια απάτης, χωρίς όμως να είναι απόλυτα έμπιστα και να απαιτούν μηδενική ανθρώπινη παρέμβαση. Ίσως στο μέλλον η έρευνα να έπρεπε να εστιάσει στην περαιτέρω μελέτη της ανάγκης γεφύρωσης των συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών ελέγχου με τα συστήματα ευφυίας επιχειρήσεων (Business Intelligence Systems - Bis) τα οποία στην ουσία με την βοήθεια τεχνολογίας τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να προβλέψουν ακόμη και αποφάσεις για ολόκληρους οργανισμούς. Σε κάθε περίπτωση, η σωστή χρήση του εσωτερικού ελέγχου και της δημιουργικής λογιστικής, από πλευράς των ίδιων των ελεγκτών αλλά και της διοίκησης, μπορεί να προσφέρει σε κάθε οντότητα οφέλη για μακροχρόνια καρποφορία και ανάπτυξη, με την απρόσκοπτη λειτουργία και την καθολική γνώση για κάθε πτυχή των οικονομικών εισροών και εκροών.

Βιβλιογραφία

Abdolmohammadi, M.J., Rhodes, J.E. and Owghoso, V.D. (2000). *Auditors' ethical sensitivity and the assessment of the likelihood of fraud*, *Managerial Finance Journal*, 26(11), pp. 21-32.

ACFE (2016). Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse - 2016 Global Fraud Study, ACFE.

AICPA (2002). *Consideration of Fraud in a Financial Statement Audit*, Statement on Auditing Standards No. 99, AICPA, New York, NY.

Albrecht, S.W., Stice, J.D. and Stocks, K.D. (1993). *What do internal auditors need to know?*, *Internal Auditor*, 50, pp. 56-9.

Arens, A.A. and Loebbecke, J.K. (1994). *Auditing - An Integrated Approach*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ.

Bachtijeva, D., & Tamulevičienė, D. (2022). Comparing earnings management and creative accounting. A general review. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 46(2), 115-135, διαθέσιμο [https: Comparing earnings management and creative accounting. A general review \(vu.lt\)](https://www.vu.lt), ημερομηνία πρόσβασης 05/01/23.

Barua, A., & Smith, A. L. (2013). SEC enforcement releases and audit fees. *Managerial Auditing Journal*, 28 (2), pp. 161-177, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/02686901311284559>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Beasley, M., Carcello, J., Hermanson, D. and Neal, T. (2010). *Fraudulent Financial Reporting: 1998-2007 - An Analysis of US Public Companies*, Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

Bell, T., Landsman, W. and Shackelford, D. (2001). *Auditors' perceived business risk and audit fees: analysis and evidence*, *Journal of Accounting Research*, 39(1), pp. 35-43.

Bonner, S., Palmrose, Z. and Young, S. (1998). *Fraud type and auditor litigation: an analysis of SEC accounting and auditing enforcement releases*, *The Accounting Review*, 73(4), pp. 503-32.

Brink, V.Z. and Witt, H. (1982). *Modern Internal Auditing*. John Wiley & Sons, New York, NY.

Calderon, T. and Green, B.P. (1994). *Internal fraud leaves its mark: here's how to spot, trace and prevent it*, *National Public Accountant*, 39(8), p. 17.

Coderre, D.G. (2000). Computer assisted fraud detection, *Intern. Audit.*, 57, pp. 25-27.

Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks. The Triple Bottom Line of 21st Business Century*. Capstone Publishing Limited—Oxford Centre for Innovation: Oxford, UK.

Ennagad, S., & Aboudrar, L. (2022). Internal Audit and Corporate Risk Management: A Literature Review. *Revue Française d'Economie et de Gestion*, 3(8), διαθέσιμο <https://revuefreg.fr/index.php/home/article/view/797>, ημερομηνία πρόσβασης 05/01/23.

European Federation of Accountants (2002). “The role of accounting and auditing in Europe”.

Eulerich, M., Theis, J. C., Lao, J., & Ramon, M. (2018). Do fine feathers make a fine bird? The influence of attractiveness on fraud-risk judgments by internal auditors. *International Journal of Auditing*, 22 (3), pp. 332-344, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1111/ijau.12137>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Feldmann, D., Read, W. and Abdolmohammadi, M. (2009). *Financial restatements, audit fees, and the moderating effect of CFO turnover*, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 28(1), pp. 205-23.

Feroz, E., Park, K., Pastena, V., DeFond, M. and Smith, D. (1991). *The financial and market effects of the SEC's accounting and auditing enforcement releases: discussion*, *Journal of Accounting Research*, 29, Supplement, pp. 107-42.

Griffiths I. (1986). *Creative accounting*. Sidgwick and Jackson, London.

Hansen, J.V., McDonald, J.B. and Messier, W.F. (1996). *A generalized-response model and the analysis of management fraud*, *Management Science*, 42(7), p. 1022.

Hoag, M.L. and Hollingsworth, C.W. (2011). *An intertemporal analysis of audit fees and Section 404 material weaknesses*, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(2), pp. 173-200.

Holt, T.P. & DeZoort, T. (2009). The Effects of Internal Audit Report Disclosure on Investor Confidence and Investment Decisions, *International Journal of Auditing*, Int. J. Audit, 13, pp. 61-77.

Huefner, R. J. (2010). Local government fraud: the Roslyn School District case. *Management Research Review*, 33 (3), pp. 198-209, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/01409171011030363>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Institute of Internal Auditors (IIA) (2004). *International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing*, Institute of Internal Auditors, Altamonte Springs, FL.

Institute of Internal Auditors (IIA) (2017). *International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing*.

IIARF (2015). *Responding to Fraud Risk: Exploring Where Internal Auditing Stands [CBOK]*, in Araj, F.G. (Ed.), IIARF.

IIARF (2016). *CAE Career Paths: Characteristics and Competencies of Today's Internal Audit Leaders [CBOK]*, in Iyer, V. (Ed.), IIARF.

Jameson M. (1988). *Practical Guide to Creative Accounting*. Kogan Page, London.

Jan, C.L. (2018). An effective financial statements fraud detection model for the sustainable development of financial markets: Evidence from Taiwan. *Sustainability*, 10, p. 513.

Jayalakshmy, R., Seetharaman, A., & Khong, T. W. (2005). The changing role of the auditors. *Managerial Auditing Journal*, 20 (3), pp. 249-271, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/02686900510585591>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Johnson, C., Lizarralde, G. and Davidson, C. (2004). Learning oriented evaluation of reconstruction projects, Proceedings of the Second International Conference on Post-disaster Reconstruction: Planning for Reconstruction, Coventry University, 22-23 April 2004.

Kapnick, H. (1980). *Responsibility and detection in management fraud, Readings and cases in Auditing*. Dame Publications, Houston, TX.

Kruger, J. and Dunning, D. (1999). "Unskilled and unaware of it: how difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessments", *Journal of Personality and Social Psychology*, 6(1), pp. 1121-1134.

Labadie, J. R. (2008). Auditing of post-disaster recovery and reconstruction activities. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 17 (5), pp. 575-586, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/09653560810918612>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Lizarralde, G. (2002). Organizational design, performance and evaluation of post-disaster reconstruction projects, Proceedings of the i-Rec Conference, Improving Post-disaster Reconstruction in Developing Countries, Université de Montréal, Canada, 23-25 May 2002.

Loebbecke, J.K., Eining, M. and Willingham, J.J. (1989). *Auditors' experience with material irregularities: frequency, nature, and detectability*, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Fall, p. 12.

Lyon, J. and Maher, M. (2005). *The importance of business risk in setting audit fees: evidence from cases of client misconduct*, *Journal of Accounting Research*, 43(1), pp. 133-51.

Marsh, D. et al. (1994). *Something is rotten*, *The Financial Times*, 9, p. 8.

Martínez-Ferrero, J., Prado-Lorenzo, J.M. & Fernández-Fernández, J.M. (2013). Responsabilidad social corporativa vs. responsabilidad contable. *Rev. Contab.-Span. Account. Rev.*, 16, 32-45.

Mautz, R.K. and Sharaf, H.A. (1961). *The Philosophy of Auditing*. American Accounting Association.

Mert, I. (2021). The Effects of the Qualitative Parameters of Internal Auditing Works on the Preferences of Investment Funds' Analysts. *Economic Alternatives*, 1, pp. 60-71, διαθέσιμο <http://dx.doi.org/10.37075/EA.2021.1.04>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Mexmonov, S. (2020). The Role of the Internal Audit Based International Internal Audit Standards in Uzbekistan, *Архив научных исследований*, 33(1).

Mihret, D. G., & Grant, B. (2017). The role of internal auditing in corporate governance: a Foucauldian analysis, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 30(3), 699-719.

Montesdeoca, M., Medina, A., Santana, F. (2019). Research topics in accounting fraud in the 21st century: A state of the art, *Sustainability*, 11, p. 1570.

Moyes, G. D., & Hasan, I. (1996). An empirical analysis of fraud detection likelihood. *Managerial Auditing Journal*, 11 (3), pp. 41-46, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/02686909610115231>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Munsif, V., Raghunandan, K., Rama, D. and Singhvi, M. (2011). *Audit fees after remediation of internal control weaknesses*, *Accounting Horizons*, 25(1), pp. 87-105.

Owusu-Ansah, S., Moyes, G.D., Oyelere, P.B. and Hay, D. (2002). *An empirical analysis of the likelihood of detecting fraud in New Zealand*, *Managerial Auditing Journal*, 17(4), pp. 192-204.

Papík, M., & Papíková, L. (2020). Detection models for unintentional financial restatements. *Journal of Business Economics and Management*, 21 (1), pp. 64-86, διαθέσιμο <http://dx.doi.org/10.3846/jbem.2019.10179>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Pereira, A.C. & Nascimento, W.S. (2005). Um estudo sobre a atuação da auditoria interna na detecção de fraudes nas empresas do setor privado no Estado de São Paulo. *Rev. Bras. Gestão Negócios*, 7, pp. 46-56.

Qatawneh, A. M. (2021). Risks of Adopting Automated AIS Applications on the Quality of Internal Auditing. *Journal: WSEAS TRANSACTIONS ON BUSINESS AND ECONOMICS*, 18, pp. 763-779, διαθέσιμο <http://dx.doi.org/10.37394/23207.2021.18.73>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Rocco, R. V. (1998). Fraud auditing. *Managerial Auditing Journal*, 13 (1), pp. 4-71, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/02686909810198724>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Samagaio, A., & Diogo, T. A. (2022). Effect of Computer Assisted Audit Tools on Corporate Sustainability. *Sustainability*, 14 (2), p. 705, διαθέσιμο <https://doi.org/10.3390/su14020705>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Sawyer, L. (1988). *Internal Auditing*. The Institute of Internal Auditors, Altamonte Springs, FL.

Shapiro, D. (2014). COSO embraces enhanced fraud risk management, *J. Corp. Account. Financ.*, 25, pp. 33-38.

Smidt, L., Ahmi, A., Steenkamp, L., van der Nest, D. & Lubbe, D. (2019). A maturity-level assessment of generalised audit software: Internal audit functions in Australia, *Aust. Account. Rev.*, 29, pp. 516-531.

Singleton, T.W., Singleton, A.J., Bologna, G.J. & Lindquist, R.J. (2006). *Fraud Auditing and Forensic Accounting*, 3rd ed. John Wiley & Sons: Hoboken, NJ, USA.

Thompson, C.M. (1991). *Fraud: the challenge facing internal auditors*, *The Internal Auditor*, 6, p. 69.

United States General Accounting Office (USGAO) (2002). *Foreign Assistance: Disaster Recovery Program Addressed Intended Purposes, but USAID Needs Greater Flexibility to Improve Its Response Capability*, GAO-02-787, United States General Accounting Office, July.

Vinten, G. (2003). Enronitis-dispelling the disease. *Managerial Auditing Journal*, 18 (6/7), pp. 448-455, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/02686900310482597>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Westhausen, H. U. (2017). The escalating relevance of internal auditing as anti-fraud control. *Journal of Financial Crime*, 24 (2), pp. 322-328, διαθέσιμο <https://doi.org/10.1108/JFC-06-2016-0041>, ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.

Σταγάκης, Γ. (2016). Το εγχείρημα ανεύρεσης μεθοδολογίας για συγγραφή εργασίας αφηγηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης: μια μη-συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση με πρακτικές συμβουλές, διαθέσιμο [Το εγχείρημα ανεύρεσης μεθοδολογίας για συγγραφή εργασίας αφηγηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης: μια μη-συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση με πρακτικές συμβουλές | Giannis Stagakis - Academia.edu](#), ημερομηνία πρόσβασης 22/12/22.